

بخش نهم انرژی و اقتصاد

۹-۱. عملکرد اقتصادی بخش انرژی

اقتصاد انرژی از زیربخش‌های اقتصادی است که ارتباط بین انرژی و سایر بخش‌ها را نشان می‌دهد. برای این اساس شاخص‌هایی همچون شدت انرژی در بخش‌های مختلف انرژی، مصارف سرانه انرژی که به نوعی وابسته به درآمد خانوار می‌باشد و یارانه انرژی در این قسمت بررسی خواهند شد.

شدت انرژی: شدت انرژی، میزان مصرف انرژی (اولیه یا نهایی) برای حصول یک واحد تولید ناخالص داخلی است که عمدتاً به واحد بشکه نفت خام به میلیون ریال برحسب قیمت‌های داخلی بیان می‌شود. طی سال‌های ۸۵-۱۳۷۵ تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶، از ۲۸۳۸۰۶/۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۵ با میانگین رشد سالانه ۵/۰۴ درصد به ۴۴۱۹۴۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. در جدول ۹-۱ و نمودار ۹-۱ تولید ناخالص داخلی برحسب فعالیت‌های اقتصادی در طی دوره ۸۵-۱۳۷۵ نشان داده شده است. در دوره ۸۵-۱۳۷۵ گروه صنایع و معادن، خدمات موسسات مالی و پولی بیشترین رشد را داشته‌اند. خدمات عمومی در طی این دوره روند رشد بسیار کمی داشته است. تولید ناخالص داخلی سال ۱۳۸۵ نسبت به سال قبل از آن نیز ۵/۳۰ درصد رشد، نشان می‌دهد. در سال ۱۳۸۵، ارزش افزوده بخش کشاورزی ۷ درصد، صنایع و معادن ۳/۴۶ درصد، گروه خدمات ۶/۳۰ درصد نسبت به سال قبل رشد داشته است. تغییرات ارزش افزوده در سال‌های ۸۵-۱۳۷۵ نسبت به سال قبل از آن در نمودار ۲-۹ نشان داده شده است.

ارزش افزوده بخش‌های مختلف و تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت در جدول ۱-۹ نشان داده شده است.

همانطور که در نمودار ۲-۹ ملاحظه می‌شود، تغییرات گروه صنایع و معادن به جز در سال ۱۳۷۷ در بقیه سال‌ها نسبت به سال قبل از خود، رشد مثبت داشته است. بیشترین نرخ کاهش مربوط به ارزش افزوده در بخش نفت در سال ۱۳۸۰ است، که نسبت به سال قبل از آن ۱۱/۱ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

۲-۹. شاخص‌های اقتصادی

در طی دوره ۸۵-۱۳۷۵ عرضه انرژی اولیه کشور از ۸۱۶/۴ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۷۵ به ۱۴۵۰/۶۶ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۵ افزایش داشته است. شدت عرضه انرژی اولیه در طی این دوره از ۲/۸۸ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۱۳۷۶) به ۳/۲۸ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) در سال ۱۳۸۵ افزایش داشته است.

مصرف انرژی نهایی در طی این دوره از ۶۱۰/۶۹ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۷۵ با متوسط رشد سالانه ۶/۰۲ درصد به ۱۰۳۳/۶۱ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. شدت انرژی نهایی از ۲/۱۵ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) در سال ۱۳۷۵ به ۲/۳۴ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) در سال ۱۳۸۵ با متوسط رشد سالانه ۰/۹۵ درصد افزایش یافته است. روند شدت انرژی اولیه و نهایی در جدول ۲-۷ نشان داده شده است.

جمعیت کشور در طی سال‌های ۸۵-۱۳۷۵ از ۶۰۰۵۵ هزار نفر در سال ۱۳۷۵ به ۷۰۴۷۳ هزار نفر در سال ۱۳۸۵ رسیده است. عرضه سرانه انرژی اولیه و نهایی نیز در جدول ۳-۹ نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود عرضه سرانه انرژی اولیه از ۱۳/۵۹ بشکه به نفر در سال ۱۳۷۵ با متوسط رشد سالانه ۴/۷۲ درصد به ۲۰/۵۸ بشکه به نفر در سال ۱۳۸۵ رسیده است. علت افزایش سرانه انرژی اولیه، رشد کمتر جمعیت نسبت به افزایش مصرف انرژی است. افزایش مصرف انرژی تابع عواملی همچون افزایش درآمد، پایین بودن راندمان تجهیزات، قدمت ناوگان حمل و نقل و سایر موارد مرتبط می‌باشد.

جدول ۹-۱. تولید ناخالص داخلی برحسب فعالیت‌های اقتصادی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶

واحد: میلیارد ریال

رشد متوسط	رشد نسبت به ۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	
۴.۳۱	۷.۰۰	۶۲۴۶۸	۵۸۳۸۱	۵۴۵۲۱	۵۳۳۶۲	۴۹۸۲۵	۴۴۷۳۸	۴۵۷۷۴/۲	۴۴۲۳۷/۶	۴۷۷۲۲/۵	۴۳۱۶۲/۲	۴۲۷۴۱/۶	کشاورزی
۱.۰۳	۲.۳۰	۴۷۲۰۴	۴۶۱۴۳	۴۵۸۷۱	۴۴۶۹۴	۳۹۴۰۵	۳۸۰۵۳	۴۲۷۹۵	۳۹۵۱۵/۴	۴۱۷۳۶	۴۰۷۶۳/۵	۴۳۰۴۴/۶	نفت
۷.۷۸	۳.۴۶	۱۰۷۵۷۴	۱۰۳۹۷۵	۹۷۴۹۰	۸۹۹۱۰	۸۳۱۶۲	۷۴۰۷۹	۶۷۲۲۷/۱	۶۱۴۰۹/۵	۵۶۲۱۵/۲	۵۸۴۴۷/۹	۵۴۸۱۹/۳	صنایع و معادن
۸.۵۰	۰.۱۷-	۳۵۰۶	۳۵۱۲	۳۱۷۷	۲۹۲۰	۲۴۲۵	۲۱۶۶	۱۸۲۸/۷	۱۸۷۹/۶	۱۶۵۱/۶	۱۶۰۱/۵	۱۶۸۳/۱	معادن
۸.۹۹	۳.۰۷	۷۹۱۷۷	۷۶۸۱۶	۷۱۷۵۵	۶۴۰۶۷	۵۸۲۳۰	۵۲۴۵۹	۴۶۸۸۰/۶	۴۲۲۶۵/۳	۳۹۰۷۵/۶	۴۰۷۵۱/۳	۳۶۴۸۵	صنعت
۷.۴۵	۳.۷۰	۵۱۰۱	۴۹۱۹	۴۶۲۳	۴۲۲۲	۳۸۸۸	۳۵۹۱	۳۳۹۵/۶	۳۲۱۰/۶	۳۰۱۱/۱	۲۸۳۳/۲	۲۶۷۲/۷	برق، آب و گاز
۳.۹۴	۵.۶۷	۱۹۷۸۹	۱۸۷۲۸	۱۷۹۳۴	۱۸۷۰۱	۱۸۶۱۹	۱۵۸۶۳	۱۵۱۲۲/۲	۱۴۰۵۴	۱۲۴۷۶/۹	۱۳۲۶۱/۹	۱۳۹۷۸/۴	ساختمان
۵.۱۷	۶.۳۰	۲۲۹۵۶۴	۲۱۵۹۵۹	۲۰۴۶۰۳	۱۹۵۶۱۴	۱۸۶۹۹۲	۱۷۷۲۶۷	۱۶۷۷۳۷/۲	۱۶۳۰۷۱/۹	۱۵۷۴۵۷/۲	۱۵۲۷۶۰/۶	۱۴۵۸۹۹/۳	خدمات
۶.۵۳	۴.۹۳	۷۰۸۳۴	۶۷۵۰۵	۶۳۱۳۲	۵۹۲۵۱	۵۵۷۶۹	۵۰۹۴۷	۴۶۸۹۸/۶	۴۴۱۷۸/۵	۴۳۷۲۴/۵	۴۱۵۸۳/۴	۴۰۰۶۹/۴	بازرگانی، رستوران و هتلداری
۶.۴۰	۳.۸۸	۴۱۰۴۴	۳۹۵۱۲	۳۶۵۸۱	۳۴۷۴۰	۳۱۵۰۵	۳۱۲۹۱	۲۹۵۴۵/۶	۲۸۱۵۵/۱	۲۴۷۳۷/۱	۲۴۰۳۳/۳	۲۳۴۷۶/۳	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات
۱۱.۸۳	۰.۸۶-	۷۸۷۶	۷۹۴۴	۷۰۲۰	۶۲۴۵	۵۲۶۲	۴۷۸۱	۴۰۸۱/۱	۳۵۷۷/۴	۳۵۴۸/۶	۳۰۹۷/۹	۲۸۸۰/۰	خدمات موسسات ملی و پولی
۵.۰۴	۸.۱۲	۵۸۴۷۷	۵۴۰۸۷	۵۲۱۱۹	۵۱۰۰۷	۵۰۶۵۴	۴۶۹۴۲	۴۴۲۷۷/۷	۴۴۲۴۶/۵	۴۱۶۳۰/۸	۴۰۰۲۶/۵	۳۷۵۶۷/۹	خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی
۰.۸۷	۱۰.۹۰	۳۷۹۷۷	۳۴۲۴۴	۳۳۸۴۸	۳۳۱۵۱	۳۳۵۶۵	۳۴۰۹۶	۳۴۳۶۳/۳	۳۵۱۶۲	۳۶۸۱۰/۶	۳۷۳۲۶/۷	۳۵۱۳۶/۶	خدمات عمومی
۷.۸۴	۵.۳۶	۱۳۳۵۶	۱۲۶۷۷	۱۱۹۰۴	۱۱۲۱۹	۱۰۲۳۷	۹۲۱۰	۸۴۶۹/۹	۷۷۹۲/۴	۷۰۰۵/۶	۶۶۹۲/۸	۶۷۶۹/۱	خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی
۶.۷۶	۲۰.۰۶	۴۸۶۱	۴۷۶۳	۴۲۵۱	۳۷۴۲	۴۰۳۴	۳۵۷۳	۳۴۶۴/۶	۳۲۹۳/۲	۲۹۹۱/۴	۲۲۶۵/۶	۲۶۹۸/۲	کسر می‌شود کارمزد احتسابی
۵.۰۴	۵.۳۰	۴۴۱۹۴۹	۴۱۹۷۰۵	۳۹۸۲۳۴	۳۷۹۸۳۸	۳۵۵۳۵۰	۳۳۰۵۶۵	۳۲۰۰۶۸/۹	۳۰۴۹۴۱/۲	۳۰۰۱۳۹/۶	۲۹۱۷۶۸/۷	۲۸۳۸۰۶/۶	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه

منبع: گزارشات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

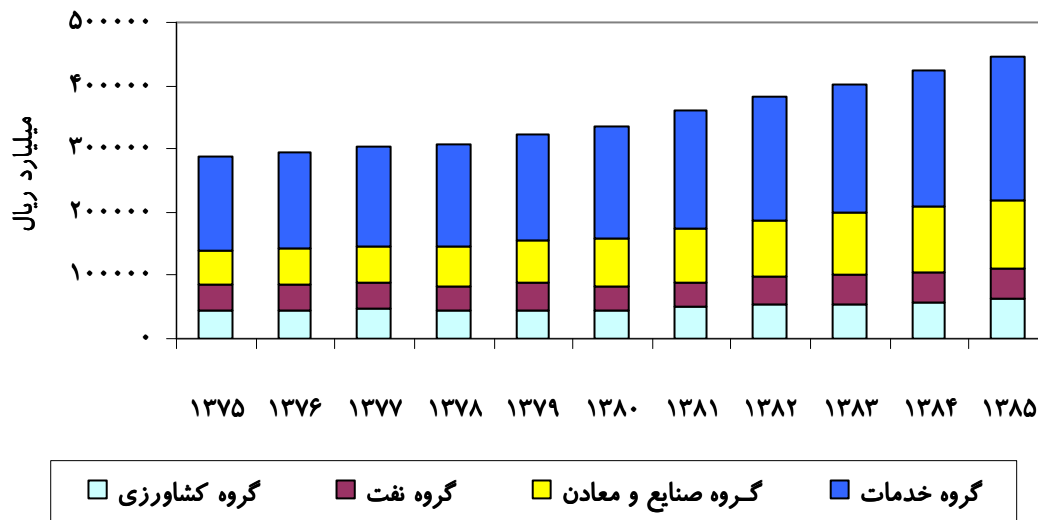
جدول ۲-۹. تولید ناخالص داخلی، عرضه انرژی اولیه و مصرف انرژی نهایی و شدت انرژی

رشد ۷۵-۸۵	رشد ۸۴-۸۵	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	واحد	
۵/۰۴	۵/۲۹	۴۴۱۹۴۹	۴۱۹۷۰۵	۳۹۸۲۳۴	۳۷۹۸۳۸	۳۵۵۳۵۰	۳۳۰۵۶۵	۳۲۰۰۶۹	۳۰۴۹۴۱	۳۰۰۱۴۰	۲۹۱۷۶۹	۲۸۳۸۰۷	میلیارد ریال	تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶
۶/۵۹	۷/۸۷	۱۴۵۰/۶۳	۱۳۴۴/۸	۱۲۶۸/	۱۱۷۹/۶	۱۱۰۵/۶	۱۰۵۵/۱	۱۰۰۱/۲	۹۴۰/۳	۹۰۰/۳	۸۷۹	۸۱۶/۴	میلیون بشکه معادل نفتخام	عرضه انرژی اولیه
۶/۰۱	۱۰/۱۵	۱۰۳۳/۶۱	۹۳۷/۹۷	۸۸۶	۸۴۶/۱	۷۹۱/۶	۷۳۱/۷	۷۰۶/۵	۶۶۴/۳	۶۳۶	۶۴۰/۳	۶۱۰/۷	میلیون بشکه معادل نفتخام	مصرف انرژی نهایی
۱/۴۵	۲/۵	۳/۲۸	۳/۲۰	۳/۱۹	۳/۱۱	۳/۱۱	۳/۱۹	۳/۱۳	۳/۰۸	۳	۳/۰۱	۲/۸۸	بشکه به میلیون ریال	شدت عرضه انرژی اولیه
-/۹۴	۴/۹۳	۲/۳۴	۲/۲۳	۲/۲۲	۲/۲۳	۲/۲۳	۲/۲۱	۲/۲۱	۲/۱۸	۲/۱۲	۲/۱۹	۲/۱۵	بشکه به میلیون ریال	شدت مصرف انرژی نهایی

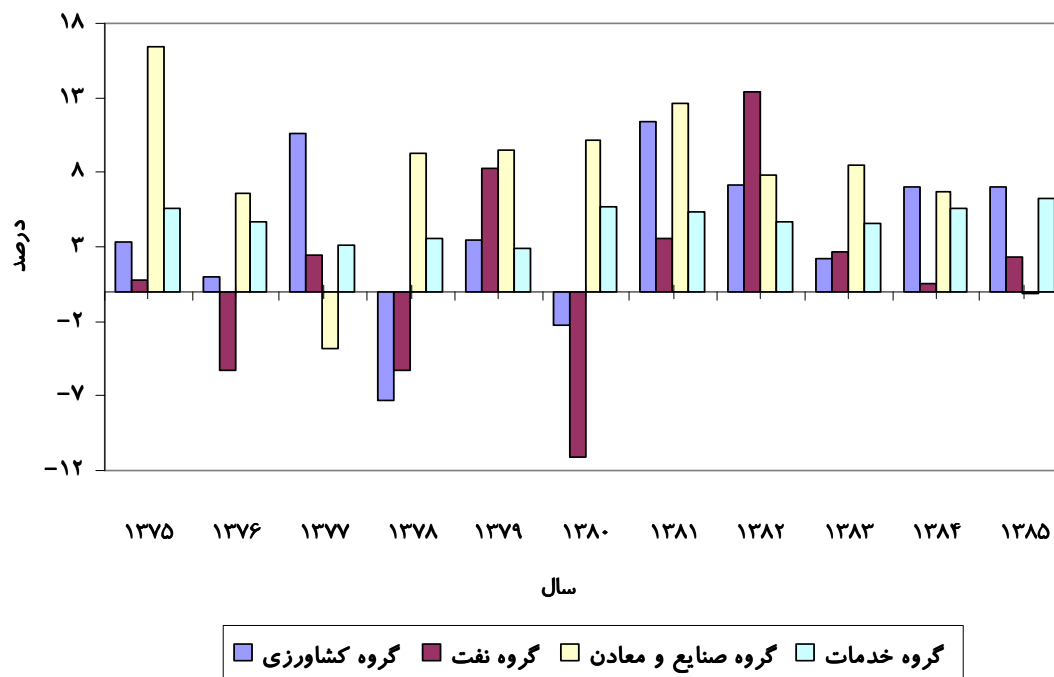
جدول ۳-۹. شاخص‌های سرانه انرژی

رشد ۷۵-۸۵	رشد ۸۴-۸۵	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	واحد	
۱/۷۹	۲/۷۴	۷۰۴۷۳	۶۸۵۸۸	۶۷۶۵۶	۶۶۶۸۰	۶۵۶۵۷	۶۴۵۸۴	۶۳۵۱۵	۶۲۵۱۲	۶۱۸۳۰	۶۰۹۳۵	۶۰۰۵۵	هزار نفر	جمعیت کل کشور
۴/۷۲	۴/۹۴	۲۰/۵۸	۱۹/۶۱	۱۸/۷۵	۱۷/۶۹	۱۶/۸۴	۱۶/۳۴	۱۵/۷۶	۱۵/۰۴	۱۴/۵۶	۱۴/۴۲	۱۳/۵۹	بشکه به نفر	عرضه سرانه انرژی اولیه
۴/۱۴	۷/۲۴	۱۴/۶۶	۱۳/۶۷	۱۳/۱۰	۱۲/۶۹	۱۲/۰۶	۱۱/۳۳	۱۱/۱۲	۱۰/۶۳	۱۰/۲۹	۱۰/۵۱	۱۰/۱۷	بشکه به نفر	مصرف سرانه انرژی نهایی

نمودار ۹-۱. تولید ناخالص داخلی بر حسب نوع فعالیت

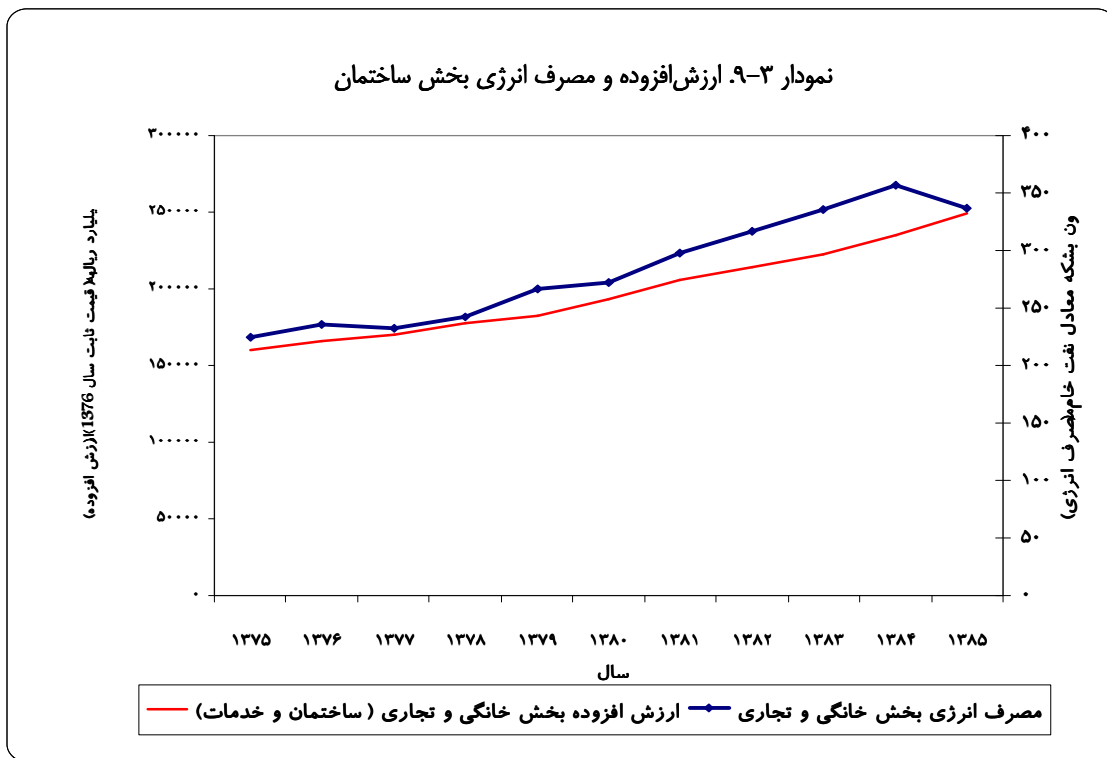

نمودار ۹-۲. تغییرات ارزش افزوده نسبت به سال ماقبل

۹-۳. بخش خانگی و تجاری

ارزش افزوده بخش خدمات و ساختمان در سال ۱۳۷۵، ۱۵۹۸۷۸ میلیارد ریال به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ بوده است که با میانگین رشد سالانه ۵/۰۶ درصد به ۲۴۹۳۵۳ میلیارد ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. در این دوره میزان مصرف انرژی از ۲۲۴/۱ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۷۵ به ۳۳۵/۵۶ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. میانگین رشد سالانه مصرف انرژی در این دوره ۴/۵۸ درصد بوده است. بنابراین، همانطور که ملاحظه می‌شود رشد ارزش افزوده بیش از رشد مصرف انرژی بوده است و به همین دلیل شدت انرژی در این بخش از ۱/۴۰ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) در سال ۱۳۷۵ به ۱/۳۴ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) در سال ۱۳۸۵ کاهش نشان می‌دهد. در نمودار ۹-۳ روند مصرف انرژی و ارزش افزوده بخش ساختمان (خانگی / تجاری) نشان داده شده است.

ارزش افزوده بخش ساختمان و خدمات حدود ۵۶ درصد تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می‌دهد که از بخش‌های مهم به شمار می‌آید.

در سال ۱۳۸۰ تعداد پروانه‌های صادر شده برای ساخت و ساز بالغ بر ۱۴۶۰۳۳ فقره بوده است که در

سال ۱۳۸۵ این رقم به ۱۵۱۸۱۳ فقره افزایش یافته است. سطح زیربنای طبقات ساختمان‌ها براساس پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۸۰ بالغ بر ۵۸/۴ میلیون مترمربع بوده است که در سال ۱۳۸۵ به ۶۷،۸۵ میلیون مترمربع افزایش یافته است.

همانطور که در نمودار ۳-۹ مشاهده می‌شود روند رشد مصرف انرژی در بخش مسکن بیش از ارزش افزوده بخش ساختمان و خدمات می‌باشد که لزوم برنامه ریزی در جهت کاهش مصرف انرژی و تدوین و اعمال معیارهای مصرف انرژی را ضروری می‌سازد.

مصرف سرانه انرژی در بخش خانگی در جدول ۵-۹ نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود مصرف سرانه انرژی در این بخش از ۲/۹۳ بشکه به ازای یک نفر در سال ۱۳۷۵ به ۴/۷۸ بشکه به ازای یک نفر در سال ۱۳۸۵ با متوسط رشد سالانه معادل ۵/۵۹ درصد افزایش یافته است. نرخ رشد جمعیت در طی دوره ۸۵-۱۳۷۵ به طور متوسط سالانه ۱/۷۹ درصد بوده است که کمتر از رشد مصرف سرانه انرژی در بخش خانگی است. علت افزایش مصرف در بخش خانگی را می‌توان به ارتقای نسبی رفاه عمومی و نیز کاهش راندمان تجهیزات انرژی بر خانگی و پایین بودن قیمت‌ها نسبت داد. مصرف انرژی یک خانوار نیز از ۱۳/۷۲ بشکه در سال ۱۳۷۵ به ۱۷/۵۱ بشکه در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. در طی این سال‌ها مصرف انرژی هر خانوار به طور متوسط سالانه ۲/۷۵ درصد رشد نشان می‌دهد، به دلیل کوچکتر شدن بعد خانوار و در نتیجه افزایش تعداد خانوار نسبت به رشد جمعیت، مصرف یک خانوار رشد کمتری را نسبت به مصرف سرانه نشان می‌دهد.

جدول ۵-۹. روند مصرف سرانه انرژی در بخش خانگی

واحد: بشکه به نفر

سال	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
مصرف سرانه	۲/۹۳	۳/۰۹	۳	۳/۱۵	۳/۳۵	۳/۳۵
مصرف هر خانوار	۱۳/۷۲	۱۴/۱۶	۱۳/۴۷	۱۳/۸۴	۱۴/۴۶	۱۴/۲۰
سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	درصد رشد متوسط ۷۵-۸۵
مصرف سرانه	۳/۶۴	۳/۸۱	۳/۹۸	۴/۱۴	۴/۷۶	۵/۵۹
مصرف هر خانوار	۱۵/۱۶	۱۵/۵۴	۱۵/۹۳	۱۶/۲۶	۱۷/۴۴	۲/۷۵

۹-۴. بخش صنعت

گروه صنایع و معادن بیش از ۲۴/۳ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد. در سال ۱۳۷۵ ارزش افزوده این گروه ۵۴۸۱۹/۳ میلیارد ریال (به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶) بوده است که میانگین رشد سالانه ۷/۷۸ درصد به ۱۰۷۵۷۴ میلیارد ریال (به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶) در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است.

بخش صنعت نیز که از زیربخش‌های گروه صنایع و معادن است ۱۷/۹۲ درصد تولید ناخالص داخلی و ۷۳/۶ درصد ارزش افزوده صنایع و معادن را تشکیل می‌دهد.

مصرف انرژی بخش صنعت از ۱۴۹/۶۸ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۷۵ به ۲۲۳/۷۷ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است، متوسط رشد سالانه مصرف در طی دوره ۱۳۷۵-۸۵ بالغ بر ۴/۵۷ درصد بوده است. در این دوره، رشد ارزش افزوده بخش صنعت به طور متوسط سالانه ۷/۷۸ درصد بوده است. بنابراین، شدت انرژی بخش صنعت روند کاهشی داشته و از ۴/۱۰ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) به ۲/۰۸ بشکه به میلیون ریال (قیمت ثابت سال ۷۶) کاهش یافته است. دلایل عمده بهبود نسبی بخش صنعت در سال‌های اخیر را می‌توان به شرح زیر نام برد: راهکارهای تأکید شده در برنامه سوم جهت حمایت از بخش‌های تولیدی مانند سازوکارهای وجوه اداره شده، تأمین منابع مالی جهت اجرای طرح ضربتی اشتغال، اعطای تسهیلات ارزی، استفاده از تسهیلات فاینانس خارجی، استفاده از یارانه سود تسهیلات در بخش بهینه سازی مصرف سوخت و انرژی الکتریکی. نظر به تدوین معیار مصرف انرژی و اجرای اجباری آنها در سال‌های آتی در بسیاری از صنایع انتظار می‌رود که با کاهش شدت انرژی در بخش صنعت، وضعیت مطلوب تری در این بخش برقرار شود.

روند مصرف انرژی، ارزش افزوده و شدت انرژی بخش صنعت در نمودار ۹-۴ و جدول ۹-۶ نشان

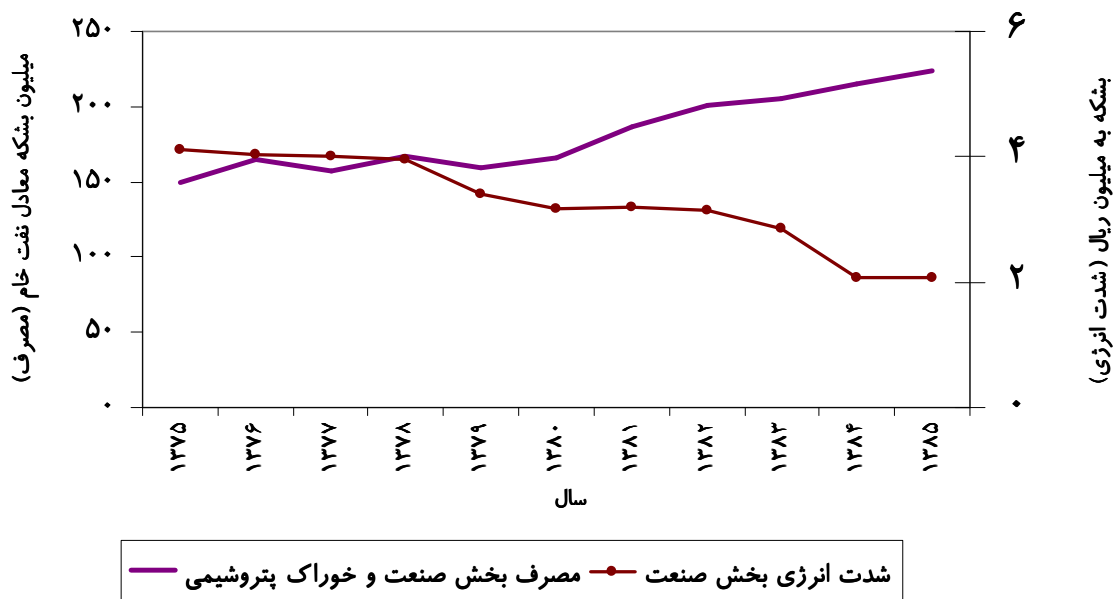
داده شده است.

جدول ۶-۹. روند شدت انرژی در بخش صنعت

واحد: بشکه به میلیون ریال

سال	واحد	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
مصرف انرژی	میلیون بشکه معادل نفت خام	۱۴۹/۶۸	۱۶۴/۴۰	۱۵۶/۹۸	۱۶۷/۳۶	۱۵۹/۵	۱۶۶
شدت انرژی	بشکه به میلیون ریال	۴/۱۰	۴/۰۳	۴/۰۲	۳/۹۶	۳/۴۰	۳/۱۶
سال	واحد	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	درصد رشد متوسط ۷۵-۸۵
مصرف انرژی	میلیون بشکه معادل نفت خام	۱۸۶/۱۴	۲۰۰/۶۳	۲۰۵/۱۷	۲۱۵	۲۲۳/۷۷	۴/۵۷
شدت انرژی	بشکه به میلیون ریال	۳/۲۰	۳/۱۴	۲/۸۶	۲/۰۶	۲/۰۸	-۷/۲۶

نمودار ۴-۹. ارزش افزوده و مصرف انرژی بخش صنعت

۹-۵. بخش کشاورزی

مصرف انرژی بخش کشاورزی در سال ۱۳۷۵ بالغ بر ۳۱/۰۴ میلیون بشکه معادل نفت خام بوده است که به ۳۷/۳۹ میلیون بشکه معادل نفت خام در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. در این دوره، مصرف انرژی به طور متوسط سالیانه ۲/۰۹ درصد افزایش داشته است.

ارزش افزوده بخش کشاورزی نیز با متوسط رشد ۴/۳۱ درصد از ۴۲۷۴۱/۶ میلیارد ریال (به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶) در سال ۱۳۷۵ به ۴۲۷۴۱/۶ میلیارد ریال (به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶) در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. بنابراین شدت انرژی این بخش از ۰/۷۳ بشکه به میلیون ریال در سال ۱۳۷۵ با نرخ کاهشی سالیانه ۲/۱۶ درصد به بشکه به ۰/۶ میلیون ریال در سال ۱۳۸۵ کاهش یافته است.

ارزش افزوده بخش کشاورزی ۱۴/۱۳ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد. استفاده از تجهیزات پربازده، حمایت مالی از کشاورزان، کم رنگ شدن نقش واسطه گری، عوامل طبیعی، تبدیل کشاورزی سنتی به کشاورزی مکانیزه باعث افزایش بهره وری در این بخش خواهد شد. البته در سال‌های اخیر جایگزینی پمپ‌های آب کشاورزی برقی که نسبت به پمپ‌های دیزلی راندمان بالاتری دارد، نیز تأثیر زیادی در کاهش مصرف انرژی بخش کشاورزی و متعاقب آن کاهش شدت انرژی داشته است. مصرف و شدت انرژی بخش کشاورزی طی دوره ۸۵-۱۳۷۵ در جدول ۷-۹ نشان داده شده است.

جدول ۷-۹. روند شدت انرژی در بخش کشاورزی

واحد: شدت انرژی (بشکه به میلیون ریال)
مصرف (میلیون بشکه معادل نفت خام)

سال	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
مصرف انرژی	۳۱/۰۴	۲۹/۳۶	۳۳/۱۷	۳۰/۱۵	۳۰/۶۹	۳۰/۳۵
شدت انرژی	۰/۷۳	۰/۶۸	۰/۷۰	۰/۶۸	۰/۶۷	۰/۶۸
سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	درصد رشد متوسط ۷۵-۸۵
مصرف انرژی	۲۹/۲۳	۳۱/۴۱	۳۲/۰۴	۳۳/۲۳	۳۷/۳۹	۲/۰۹
شدت انرژی	۰/۵۹	۰/۵۹	۰/۵۹	۰/۵۷	۰/۶۰	-۲/۱۶

۹-۶. یارانه انرژی

۹-۶-۱. محاسبه یارانه انرژی

محاسبه یارانه انرژی، با توجه به سرمایه گذاری عظیم مورد نیاز برای سیستم عرضه انرژی و همچنین تأثیر آن بر تقاضای انرژی، بسیار حایز اهمیت است. به طور کلی برای محاسبه یارانه انرژی روش‌های مختلفی مطرح است که عبارتند از:

۱. روش حسابداری

در این روش، تأمین هزینه تأسیسات عرضه انرژی در مراحل مختلف براساس هزینه‌های دفتری مبنای محاسبه قیمت حامل‌های انرژی از نظر استهلاک سرمایه در نظر گرفته می‌شود. هزینه‌های جاری و عملیاتی نیز در محاسبه آن دخالت خواهد داشت.

۲. روش محاسبه قیمت‌های تمام شده

این روش شامل محاسبه کلیه هزینه‌های مرتبط با تولید و عرضه حامل‌های انرژی است که شامل هزینه‌های سرمایه گذاری و جاری مراحل مختلف از اکتشاف، تولید انرژی اولیه، فرآورش و انتقال و توزیع با توجه به ارزش اقتصادی می‌باشد که هر یک از مراحل فوق محاسبات پیچیده مربوط به خود دارد...

۳. روش قیمت‌های منطقه‌ای (هزینه فرصت)

در این روش، با توجه به اینکه تولید و عرضه حامل‌های انرژی در کشور برای بخش‌های مختلف اقتصادی به منزله این است که سیستم اقتصادی فرصتی را از دست می‌دهد، بنابراین برای جبران فرصت از دست رفته ارزش حامل‌های انرژی معادل قیمت صادرات و یا واردات آنها منظور می‌شود. از این رو قیمت‌های خرید فرآورده‌های نفتی در خلیج فارس، قیمت‌های صادراتی یا وارداتی گاز طبیعی و برق در منطقه می‌تواند مبنای محاسبه قیمت‌های واقعی و محاسبه یارانه انرژی متعلق به آن قرار گیرد. بدیهی است که هزینه‌های عملیاتی تبدیل نفت خام به فرآورده‌های نفتی منطقه خلیج فارس، با هزینه‌های عملیاتی داخل کشور متفاوت است. ولی روش استفاده از قیمت‌های منطقه‌ای می‌تواند به عنوان روش نسبتاً مطمئنی برای محاسبه یارانه‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

از آنجا که محاسبه دقیق قیمت‌های تمام شده مراحل مختلف تولید، انتقال، پالایش و توزیع نفت خام در کشور با مشکلات فراوانی مواجه است، و متغیرهای متفاوتی نظیر ارزش اقتصادی سرمایه مستهلک شده و دخالت ارزش انرژی محتوی (ارزش ذاتی) و یا عدم آن نیز ممکن است مطرح شود، به همین جهت روش محاسبه قیمت‌های صادراتی یا وارداتی فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی و برق در منطقه (هزینه فرصت) مبنای محاسبه یارانه‌ها قرار خواهد گرفت.

۹-۷. یارانه فرآورده‌های نفتی

قیمت فرآورده‌های نفتی در داخل کشور در جدول ۸-۹ نشان داده شده است. مقایسه این قیمت‌ها با قیمت‌های رایج در کشورهای همجوار و همچنین سایر کشورهای جهان نشان گر آن است که یارانه قابل توجهی بر این قیمت‌ها سنگینی می‌کند. نظر به اینکه تولید و توزیع فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی را عمدتاً دولت انجام می‌دهد، یارانه آنها را نیز دولت می‌پردازد. این یارانه به صورت پنهان در سایر اقلامی که تولید و یا خرید آنها را دولت انجام می‌دهد، نیز موجود است.

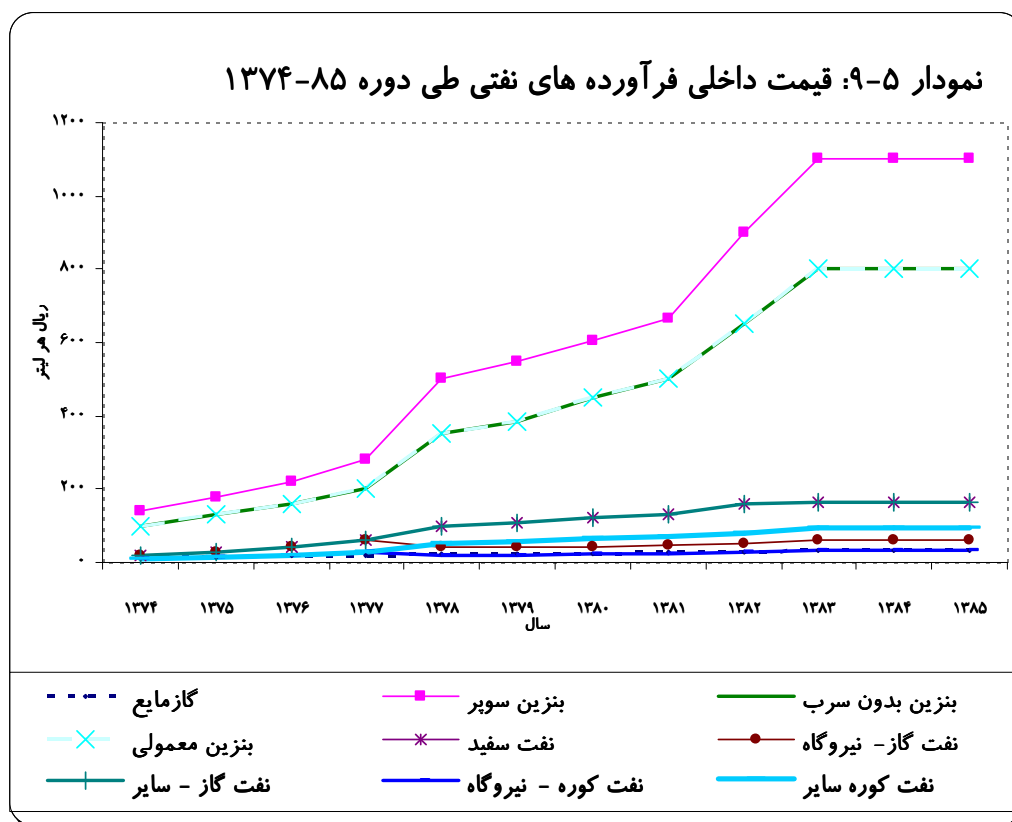
جدول ۸-۹. قیمت داخلی فرآورده‌های نفتی

واحد: ریال هر لیتر

فرآورده	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹
گازمایع	۱۴/۴۳	۱۶/۲۵	۱۷/۷۳	۱۹/۹۵	۲۲/۲۱	۲۳/۸۳
بنزین سوپر	۱۴۰	۱۸۰	۲۲۰	۲۸۰	۵۰۰	۵۵۰
بنزین بدون سرب	۱۰۰	۱۳۰	۱۶۰	۲۰۰	۳۵۰	۳۸۵
بنزین معمولی	۱۰۰	۱۳۰	۱۶۰	۲۰۰	۳۵۰	۳۸۵
نفت سفید	۲۰	۳۰	۴۰	۶۰	۱۰۰	۱۱۰
نفت گاز نیروگاه	۲۰	۳۰	۴۰	۶۰	۴۰	۴۰
نفت گاز سایر بخش‌ها	۲۰	۳۰	۴۰	۶۰	۱۰۰	۱۱۰
نفت کوره نیروگاه	۱۰	۱۵	۲۰	۳۰	۱۹	۲۱
نفت کوره سایر بخش‌ها	۱۰	۱۵	۲۰	۳۰	۵۰	۵۵
	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
گازمایع	۲۳/۸۳	۲۶/۰۵	۲۸/۶۵	۳۱/۷۰	۳۱/۷۰	۳۱/۷۰
بنزین سوپر	۶۰۵	۶۶۵	۹۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰
بنزین بدون سرب	۴۵۰	۵۰۰	۶۵۰	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰
بنزین معمولی	۴۵۰	۵۰۰	۶۵۰	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰
نفت سفید	۱۲۰	۱۳۰	۱۶۰	۱۶۵	۱۶۵	۱۶۵
نفت گاز نیروگاه	۴۴	۴۸/۸	۵۳/۸	۵۹/۱۸	۵۹/۱۸	۵۹/۱۸
نفت گاز سایر بخش‌ها	۱۲۰	۱۳۰	۱۶۰	۱۶۵	۱۶۵	۱۶۵
نفت کوره نیروگاه	۲۳	۲۵/۳	۲۷/۸۳	۳۰/۶۱	۳۰/۶۱	۳۰/۶۱
نفت کوره سایر بخش‌ها	۶۴/۲	۷۰	۸۰/۲	۹۴/۵	۹۴/۵	۹۴/۵

ماخذ: شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی

قیمت داخلی فرآورده‌های نفتی عمدتاً قیمت‌های یارانه‌ای است و در طی ۸۵-۱۳۸۳ بر طبق قانون تثبیت قیمت‌ها بدون هیچگونه تغییراتی اعمال شده است که با قیمت‌های فروش در بازارهای بین‌المللی اختلاف فاحشی دارد. این اختلاف با توجه به قیمت فروش حامل‌های انرژی به مصرف‌کنندگان در کشورهای مختلف، به دلیل مالیات‌های وضع شده بسیار شدیدتر نشان داده می‌شود. همانطور که در نمودار ۵-۹ و جدول ۸-۹ ملاحظه می‌شود، در سالهای گذشته افزایش قیمت‌های داخلی فرآورده‌های نفتی صرفاً برای بنزین موتور و بنزین سوپر، روند معقول‌تری طی کرده است، هرچند با قیمت‌های منطقه‌ای فاصله زیادی داشته است. فرآورده‌های نفتی نظیر نفت سفید و نفت گاز با قیمت لیتری ۱۶۵ ریال به فروش می‌رسد که با قیمت منطقه‌ای فاصله بسیار زیادی دارد. در نتیجه سنگینی بار مالی آنها با توجه به میزان مصرف به ویژه در خصوص نفت گاز بر جمع یارانه پرداختی فرآورده‌های نفتی، بسیار محسوس است. در سال ۱۳۸۵ نسبت قیمت فروش داخلی بنزین معمولی به قیمت بین‌المللی ۰/۲۱ بوده است در حالیکه این نسبت برای نفت گاز مصرفی در بخش‌های مختلف و نفت کوره نیروگاه‌ها به ترتیب ۰/۰۴ و ۰/۰۱ است.

متوسط قیمت منطقه‌ای فرآورده‌های نفتی که براساس قیمت فوب (FOB) خلیج فارس است و نیز نرخ برابری ریال با دلار که در محاسبات منظور می‌شود در جداول ۹-۹ و ۹-۱۰ نشان داده شده است.

جدول ۹-۹. قیمت‌های منطقه‌ای فرآورده‌های نفتی و نفت‌خام طی سالهای ۸۴-۱۳۷۴

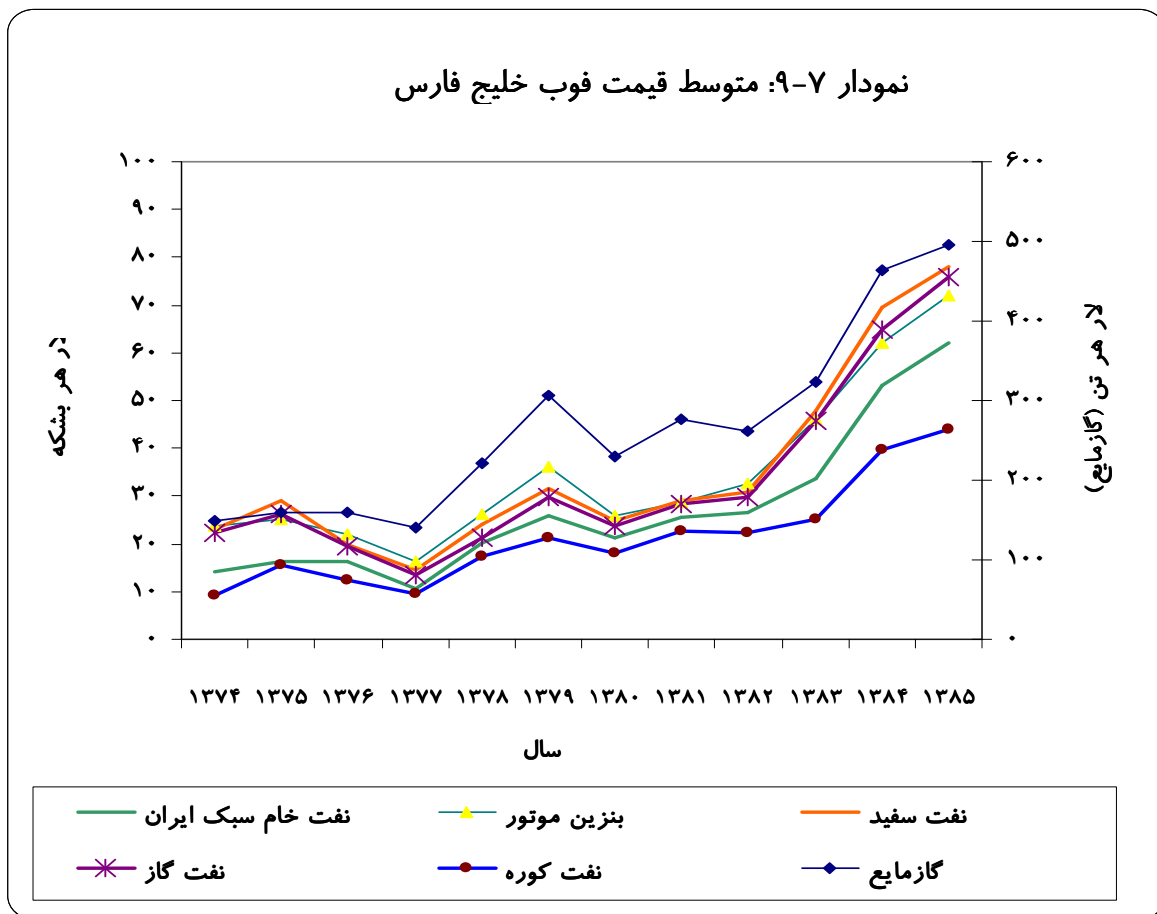
۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	واحد	
۲۵.۸	۲۰.۱	۱۰.۵	۱۶.۱	۱۶.۳	۱۴.۳	دلار هر بشکه	نفت خام سبک ایران
۲۲.۶	۱۶.۴	۱۰.۳	۱۳.۸	۱۵.۹	۱۵.۰	سنت هر لیتر	بنزین موتور
۱۹.۹	۱۵.۱	۹.۲	۱۲.۵	۱۸.۲	۱۴.۵	سنت هر لیتر	نفت سفید
۱۸.۶	۱۳.۴	۸.۴	۱۲.۲	۱۶.۶	۱۴.۰	سنت هر لیتر	نفت گاز
۱۳.۴	۱۰.۸	۶.۰	۷.۹	۹.۸	۵.۹	سنت هر لیتر	نفت کوره
۳۰۶.۸	۲۲۲.۲	۱۳۹.۴	۱۶۰.۵	۱۵۹.۲	۱۴۹.۹	دلار هر تن	گازمایع
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	واحد	
۶۲۰.۹	۵۳۰.۰	۳۳۰.۸	۲۶۰.۷	۲۵۰.۵	۲۱۰.۳	دلار هر بشکه	نفت خام سبک ایران
۴۲۰.۰	۳۹۰.۱	۲۹۰.۰	۲۰۰.۶	۱۸۰.۲	۱۶۰.۳	سنت هر لیتر	بنزین موتور
۴۸۰.۲	۴۳۰.۷	۳۰۰.۲	۱۹۰.۳	۱۸۰.۳	۱۵۰.۷	سنت هر لیتر	نفت سفید
۴۶۰.۱	۴۰۰.۸	۲۸۰.۷	۱۸۰.۷	۱۷۰.۹	۱۵۰.۰	سنت هر لیتر	نفت گاز
۲۸۰.۵	۲۴۰.۹	۱۵۰.۷	۱۴۰.۱	۱۴۰.۲	۱۱۰.۵	سنت هر لیتر	نفت کوره
۵۲۰.۶۳	۴۶۲.۸	۳۲۲.۹	۲۶۲.۴	۲۷۶.۷	۲۳۰.۸	دلار هر تن	گازمایع

جدول ۹-۱۰. متوسط قیمت منطقه‌ای فرآورده‌های نفتی در بازار خلیج فارس

واحد: ریال هر لیتر

۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	سال
۱۳۲۵/۶	۹۶۰/۱۸	۶۰۲/۲۸	۳۹۰/۱۶	۲۵۷/۸	۱۳۹/۷۲	گازمایع
۱۸۱۱/۸	۱۳۱۱/۷۰	۸۲۲/۱۴	۶۱۹/۲۵	۴۷۷	۲۵۸/۸۷	بنزین موتور
۱۵۹۱/۴	۱۲۰۵/۰۳	۷۳۶/۱۰	۵۳۶/۲۱	۵۴۶	۲۵۰/۲۴	نفت سفید
۱۴۹۱/۳	۱۰۷۴/۷۲	۶۷۰/۶۹	۵۵۰/۷۵	۴۹۸	۲۴۱/۶۱	نفت گاز
۱۰۷۳/۷	۸۶۷/۴۲	۴۷۸/۴۹	۳۵۵/۷۵	۲۹۴	۱۰۱/۸۲	نفت کوره
۸۰۰۰	۸۰۰۰	۸۰۰۰	۴۵۰۰	۳۰۰۰	۱۷۲۶	نرخ تسعیر
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	سال
۲۶۲۵.۷۴	۲۲۴۹/۳۶	۱۵۶۹/۳۷	۱۱۸۳/۲	۱۱۹۵/۵	۹۹۷/۳	گازمایع
۳۸۶۵.۸۸	۳۵۲۱/۳۲	۲۶۰۶/۶۰	۱۷۲۱/۹	۱۴۵۴/۱	۱۳۰۶/۲	بنزین موتور
۴۴۳۴.۲۱	۳۹۳۷/۳۶	۲۷۱۵/۲۸	۱۶۱۱/۲	۱۴۶۰/۱	۱۲۵۳/۸	نفت سفید
۴۲۳۷.۵۷	۳۶۶۷/۹۲	۲۵۸۴/۵۳	۱۵۶۴/۹	۱۴۳۱/۹	۱۲۰۳/۵	نفت گاز
۲۶۲۴.۸۰	۲۲۴۴/۹۱	۱۴۱۵/۶۶	۱۱۷۸/۴	۱۱۳۶/۶	۹۱۶/۷	نفت کوره
۹۲۰۰	۹۰۰۰	۹۰۰۰	۸۳۵۰	۸۰۰۰	۸۰۰۰	نرخ تسعیر

منبع: نشریه Platts واحد بین الملل شرکت ملی نفت

جدول ۹-۱۱ مقایسه قیمت‌های داخلی و فوب خلیج فارس را با یکدیگر نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود، در میزان یارانه پرداختی بیشترین سهم متعلق به نفت گاز و کمترین آن متعلق به گازمایع است. نکته حایز اهمیت در محاسبه یارانه، دو عامل نرخ واحد فروش و میزان مصرف فرآورده می‌باشد. از آنجاکه گازمایع کمترین میزان مصرف و نفت گاز بیشترین مصرف را دارد، یارانه پرداختی، متناسب با موارد فوق خواهد بود. در سال ۱۳۸۵ مصرف نفت گاز ۱/۱۷ برابر مصرف بنزین بوده است در حالیکه یارانه آن ۱/۵۶ برابر بنزین می‌باشد که این مقایسه بیان گر قیمت پایین نفت گاز در داخل کشور نسبت به بنزین می‌باشد. در مقایسه بنزین با نفت سفید ملاحظه می‌شود که در سال ۱۳۸۵ مصرف بنزین موتور ۳/۷۳ برابر مصرف نفت سفید است در حالیکه یارانه آن ۲/۶۷ برابر یارانه نفت سفید بوده است.

جدول ۹-۱۱. نسبت قیمت فرآورده‌ها در داخل به فوب خلیج فارس

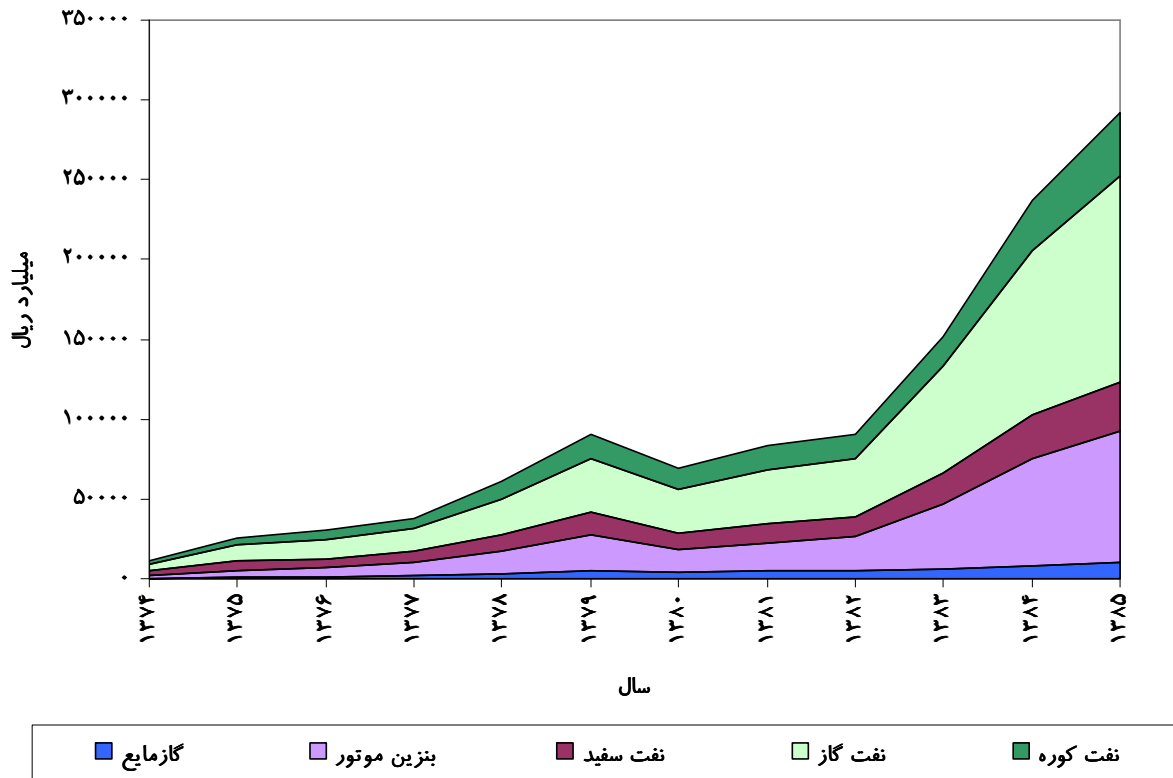
۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	
۰،۰۲	۰،۰۲۳	۰،۰۳	۰،۰۵	۰،۰۶	۰،۱۰	گاز مایع
۰،۳۰	۰،۳۸	۰،۳۴	۰،۳۶	۰،۳۸	۰،۵۴	بنزین موتور - سوپر
۰،۲۱	۰،۲۷	۰،۲۴	۰،۲۶	۰،۲۷	۰،۳۹	بنزین موتور - بدون سرب
۰،۲۱	۰،۲۷	۰،۲۴	۰،۲۶	۰،۲۷	۰،۳۹	بنزین موتور - معمولی
۰،۰۷	۰،۰۸	۰،۰۸	۰،۰۷	۰،۰۵	۰،۰۸	نفت سفید
۰،۰۳	۰،۰۴	۰،۰۹	۰،۰۷	۰،۰۶	۰،۰۸	نفت گاز - نیروگاه
۰،۰۷	۰،۰۹	۰،۰۹	۰،۰۷	۰،۰۶	۰،۰۸	نفت گاز - سایر
۰،۰۲	۰،۰۲۲	۰،۰۶	۰،۰۶	۰،۰۵	۰،۱۰	نفت کوره - نیروگاه
۰،۰۵	۰،۰۶	۰،۰۶	۰،۰۶	۰،۰۵	۰،۱۰	نفت کوره سایر
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰،۰۱	۰،۰۱	۰،۰۲	۰،۰۲	۰،۰۲	۰،۰۲	گاز مایع
-	۰،۳۱	۰،۴۲	۰،۵۲	۰،۴۶	۰،۴۶	بنزین موتور - سوپر
-	۰،۲۳	۰،۳۱	۰،۳۸	۰،۳۴	۰،۳۴	بنزین موتور - بدون سرب
۰،۲۱	۰،۲۳	۰،۳۱	۰،۳۸	۰،۳۴	۰،۳۴	بنزین موتور - معمولی
۰،۰۴	۰،۰۴	۰،۰۶	۰،۱۰	۰،۰۹	۰،۱۰	نفت سفید
۰،۰۱	۰،۰۲	۰،۰۲	۰،۰۳	۰،۰۳	۰،۰۴	نفت گاز - نیروگاه
۰،۰۴	۰،۰۴	۰،۰۶	۰،۱۰	۰،۰۹	۰،۱۰	نفت گاز - سایر
۰،۰۱	۰،۰۱	۰،۰۲	۰،۰۲	۰،۰۲	۰،۰۳	نفت کوره - نیروگاه
۰،۰۴	۰،۰۴	۰،۰۷	۰،۰۷	۰،۰۶	۰،۰۷	نفت کوره سایر

در جدول ۹-۱۲ ارزش فروش با قیمت‌های داخلی، منطقه‌ای و یارانه پرداختی نشان داده شده است. جمع یارانه پرداختی دولت بابت چهار فرآورده اصلی و گاز مایع در سال ۱۳۸۵، ۲۹۱۹۳۵،۱۱ میلیارد ریال معادل ۳۱۷۳۲ میلیون دلار بوده است. ضمناً یارانه پرداختی بابت چهار فرآورده اصلی ۱۰/۲۵ برابر قیمت داخلی آن است. طی دوره ۸۵-۱۳۷۴ نسبت فروش داخلی به ارزش منطقه‌ای از ۱۵/۵۳ درصد به ۸/۹ درصد کاهش یافته است که دولت همچنان در حدود ۹۱/۱ درصد قیمت منطقه‌ای را یارانه پرداخت نموده است.

جدول ۹-۱۲. فروش داخلی، ارزش منطقه‌ای و یارانه اختصاصی به فرآورده‌های نفتی

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	
												درآمد فروش داخلی
۱۲۶۲۳۴	۱۲۸۸۵۶	۱۳۳۴۲۵	۱۲۳۱۸۶	۱۱۳۰۴۰	۹۹۲۵۷	۹۹۰۲۹	۸۳۰۶۸	۶۹۸۲۱	۶۰۱۸۵	۵۴۷۱۰	۴۵۶۱۰	گازمایع
.	.	.	.	۱۸۴۳۴۸۸	۶۵۳۱۰۲۴	۵۷۸۸۶۹۴	۴۸۷۱۷۳۴	۲۶۶۷۱۶۳	۱۹۷۷۹۰۴	۱۵۴۲۸۷۹	۱۱۲۷۰۷۵	بنزین موتور معمولی
.	.	.	.	۲۱۱۲	۲۶۶۴	۲۹۲۹	۱۴۶۸	۲۴۲۳	۱۴۴۹	۱۸۱۵۶	۱۴۸۶۸	بنزین سوپر
۲۱۴۶۹۰۶۳	۱۹۵۷۴۲۶۹	۱۷۷۶۱۵۰۳	۱۳۳۲۸۸۶۳	۷۳۶۶۲۱۶	۹۹۲۴۳۶	۲۰۲۷۵۵	۱۲۷۷۹۸	۸۳۳۰۲	۶۳۷۱۶	۱۱۲۶۵	۶۹۰۴	بنزین بدون سرب
۱۱۸۶۸۴۳	۱۲۳۵۲۹۳	۱۲۹۳۴۱۷	۱۲۶۲۶۷۳	۱۱۲۸۶۴۴	۱۰۷۴۴۲۲	۱۰۳۶۰۴۹	۹۴۹۱۴۱	۵۹۴۹۳۳	۴۲۴۶۲۷	۳۳۴۴۲۸	۲۰۹۶۷۴	نفت سفید
۲۷۶۰۰۶	۱۷۱۲۳۴	۱۳۳۸۵۹	۷۹۲۵۴	۷۶۲۹۷	۷۷۶۶۲	۵۳۶۸۰	۴۱۳۷۹	۵۵۸۸۶	۴۱۳۲۵	۳۱۵۶۵	۲۳۱۲۵	نفت گاز نیروگاه
۴۴۱۷۶۲۶	۴۳۰۴۰۱۴	۴۱۵۲۹۱۲	۳۹۶۹۶۵۷	۳۱۵۵۱۵۶	۲۸۱۳۹۸۶	۲۵۳۶۳۹۲	۲۱۹۵۳۶۳	۱۳۴۱۲۵۴	۸۹۷۸۷۲	۶۵۴۶۳۴	۴۱۳۱۹۲	نفت گاز - سایر
۲۳۲۰۸۳	۱۹۷۲۳۸	۱۷۷۰۴۱	۱۳۸۹۳۰	۱۵۰۸۱۷	۱۵۶۰۲۹	۱۳۰۸۱۲	۹۲۷۴۷	۱۳۷۸۹۰	۱۳۹۹۹۰	۱۰۶۱۰۶	۶۱۸۳۵	نفت کوره نیروگاه
۷۶۲۹۵۹	۷۹۳۷۶۵	۷۵۶۳۹۰	۶۹۶۹۷۲	۵۹۷۵۴۷	۵۴۳۱۸۱	۴۵۴۱۴۷	۴۱۵۵۸۲	۲۷۱۲۸۰	۱۸۲۵۶۸	۱۲۷۶۰۸	۸۶۴۵۰	نفت کوره- سایر
۲۸۴۷۰۸۱۴	۲۶۴۰۴۶۶۹	۲۴۴۰۸۵۴۷	۱۹۵۹۹۵۳۶	۱۴۴۳۳۳۱۷	۱۲۲۹۰۶۶۱	۱۰۳۰۴۴۸۷	۸۷۷۸۲۷۸	۵۲۲۳۹۵۱	۳۷۸۹۶۳۶	۲۸۸۱۳۵۱	۱۹۸۸۷۳۳	جمع
												ارزش منطقه‌ای
۱۰۴۵۶۰۹۴	۹۱۴۳۳۴۳	۶۶۰۵۴۸۵	۵۰۸۷۴۱۹	۵۱۸۸۱۹۲	۴۱۵۳۸۰۸	۵۵۰۸۶۲۲	۳۵۹۰۸۸۶	۲۱۰۷۷۶۴	۱۳۲۴۰۹۹	۸۶۷۹۲۲	۴۴۱۵۸۸	گازمایع
۱۰۳۷۵۹۴۱۶۸	۸۶۱۵۹۰۹۹	۵۷۸۷۱۵۰۲	۳۵۳۱۱۰۴۰	۲۶۷۸۸۰۵۸	۲۱۸۴۳۳۳۸	۲۸۲۰۵۶۲۳	۱۸۷۴۰۶۴۰	۱۱۳۱۳۴۲۵	۷۹۰۵۷۲۶	۵۷۵۰۶۲۷	۲۹۶۳۰۲۴	بنزین موتور
۳۱۸۹۵۲۰۵	۲۹۴۷۷۵۲۳	۲۱۲۸۴۷۹۹	۱۲۷۱۴۹۸۳	۱۲۶۷۶۶۳۴	۱۱۲۲۶۲۴۵	۱۴۹۸۹۲۴۵	۱۱۴۳۷۴۴۳	۷۲۹۸۸۴۲	۵۹۷۸۸۲۷	۶۰۸۶۵۸۹	۲۶۲۳۴۵۰	نفت سفید
۱۳۳۲۱۷۹۳۹	۱۰۶۲۹۰۵۳۶	۷۰۸۹۶۳۴۳	۴۱۱۳۲۸۰۶	۳۶۹۹۲۸۲۸	۳۰۳۴۶۷۲۲	۳۶۳۸۸۳۹۹	۲۴۷۰۵۶۹۱	۱۵۶۱۷۵۰۵	۱۲۹۳۱۶۷۳	۱۱۳۹۰۹۰۵	۵۲۷۰۹۶۵	نفت گاز
۴۱۰۹۰۷۴۰	۳۳۳۲۰۲۱۷	۱۹۵۱۸۱۷۰	۱۶۱۲۴۲۲۳	۱۶۴۷۷۹۵۶	۱۳۹۷۵۱۹۷	۱۵۵۵۴۱۵۷	۱۱۴۴۳۹۴۸	۶۵۲۶۱۳۷	۵۷۳۷۵۸۵	۴۵۸۰۷۹۳	۱۵۰۹۸۷۴	نفت کوره
۳۲۰۴۰۵۹۱۹	۲۶۴۳۹۰۷۱۸	۱۷۶۱۷۶۲۹۹	۱۱۰۳۷۰۴۷۱	۹۸۱۲۳۶۶۸	۸۱۵۴۵۲۱۰	۱۰۰۶۴۶۰۴۶	۶۹۹۱۸۶۰۸	۴۲۸۶۳۶۷۳	۳۳۸۷۷۹۰۹	۲۸۶۷۶۸۳۷	۱۲۸۰۸۹۰۲	جمع
												یارانه پرداختی دولت
۱۰۳۲۹۸۶۰	۹۰۱۴۴۸۷	۶۴۷۲۰۶۰	۴۹۶۴۲۳۲	۵۰۷۵۱۵۲	۴۰۵۴۵۵۱	۵۴۰۹۵۹۳	۳۵۰۷۸۱۷	۲۰۳۷۹۴۳	۱۲۶۳۹۱۳	۸۱۳۲۱۲	۳۹۵۹۷۸	گازمایع
۸۲۲۷۶۸۷۸	۶۶۵۸۴۸۳۰	۴۰۱۰۹۹۹۸	۲۱۹۸۲۱۷۷	۱۷۵۷۶۲۴۲	۱۴۳۱۷۱۱۴	۲۲۲۱۱۲۴۵	۱۳۷۳۹۶۴۱	۸۵۶۰۵۳۸	۵۸۶۲۶۵۷	۴۱۷۸۳۲۷	۱۸۱۴۱۷۷	بنزین موتور
۳۰۷۰۸۳۶۲	۲۸۲۴۲۲۳۰	۱۹۹۹۱۳۸۳	۱۱۴۵۳۳۰۹	۱۱۵۴۷۹۹۰	۱۰۱۵۱۸۲۳	۱۳۹۵۳۱۹۵	۱۰۴۸۸۳۰۲	۶۷۰۳۹۰۹	۵۵۵۴۲۰۰	۵۷۵۲۱۶۱	۲۴۱۳۷۷۶	نفت سفید
۱۲۸۵۲۴۳۰۷	۱۰۱۸۱۵۲۸۸	۶۶۶۰۹۵۷۲	۳۷۰۸۳۸۹۵	۳۳۷۶۱۳۷۵	۲۷۴۵۵۰۷۴	۳۳۷۹۸۳۲۷	۲۲۴۶۸۹۵۰	۱۴۲۲۰۳۶۵	۱۱۹۹۲۴۷۷	۱۰۷۰۴۷۰۶	۴۸۳۴۶۴۹	نفت گاز
۴۰۰۹۵۶۹۸	۳۲۳۲۹۲۱۳	۱۸۵۸۴۷۳۹	۱۵۲۸۸۳۲۱	۱۵۷۲۹۵۹۲	۱۳۲۷۵۹۸۷	۱۴۹۶۹۱۹۸	۱۰۹۳۵۶۲۰	۶۱۱۶۹۶۷	۵۴۱۵۰۲۶	۴۳۴۷۰۷۹	۱۳۶۱۵۸۹	نفت کوره
۲۹۱۹۳۵۱۰۵	۲۳۷۹۸۶۰۴۸	۱۵۱۷۶۷۷۵۲	۹۰۷۷۰۹۳۵	۸۳۶۹۰۳۵۱	۶۹۲۵۴۵۴۹	۹۰۳۴۱۵۵۹	۶۱۱۴۰۳۲۹	۳۷۶۳۹۷۲۲	۳۰۰۸۸۲۷۳	۲۵۷۹۵۴۸۵	۱۰۸۲۰۱۷۰	جمع

نمودار ۷-۹: یارانه پرداختی دولت به فرآورده های نفتی

۹-۸. قیمت و یارانه گازطبیعی

روند قیمت‌های فروش داخلی گازطبیعی در جدول ۱۳-۹ نشان داده شده است که در طی سالهای ۸۵-۱۳۷۴ بیشترین افزایش قیمت مربوط به واحدهای تجاری با متوسط ۲۱/۲۶ درصد رشد سالیانه، و کمترین آن مربوط به نیروگاه‌ها با ۱۳/۶۱ درصد رشد سالانه بوده است. محاسبه یارانه گازطبیعی با در نظر گرفتن قیمت‌های وارداتی گازطبیعی از کشور ترکمنستان (۶/۵ سنت هر مترمکعب) که پایین‌ترین قیمت منطقه‌ای به حساب می‌آید، در مقایسه با قیمت‌های فروش داخلی نشان می‌دهد که دولت بابت مصرف گازطبیعی در واحدهای مختلف بالاخص بخش خانگی، نیروگاه‌ها و تجاری ویژه یارانه قابل ملاحظه‌ای را پرداخت می‌نماید. چنانچه ارزش گازطبیعی براساس قیمت‌های صادراتی به کشور ترکیه مبنای محاسبه قرار گیرد یارانه پرداختی بسیار بیشتر از ارقامی است که در این گزارش محاسبه شده است.

اختلاف قیمت‌های فوق ناشی از آن است که در قرارداد صادرات گاز به ترکیه، قیمت گاز با توجه به

امکان جایگزینی آن با فرآورده‌های نفتی و در ارتباط با تغییرات قیمت نفت خام و نفت کوره در بازارهای جهانی تعیین شده است. قیمت داخلی گاز طبیعی در بخشهای مختلف در نمودار ۸-۹ نشان داده شده است.

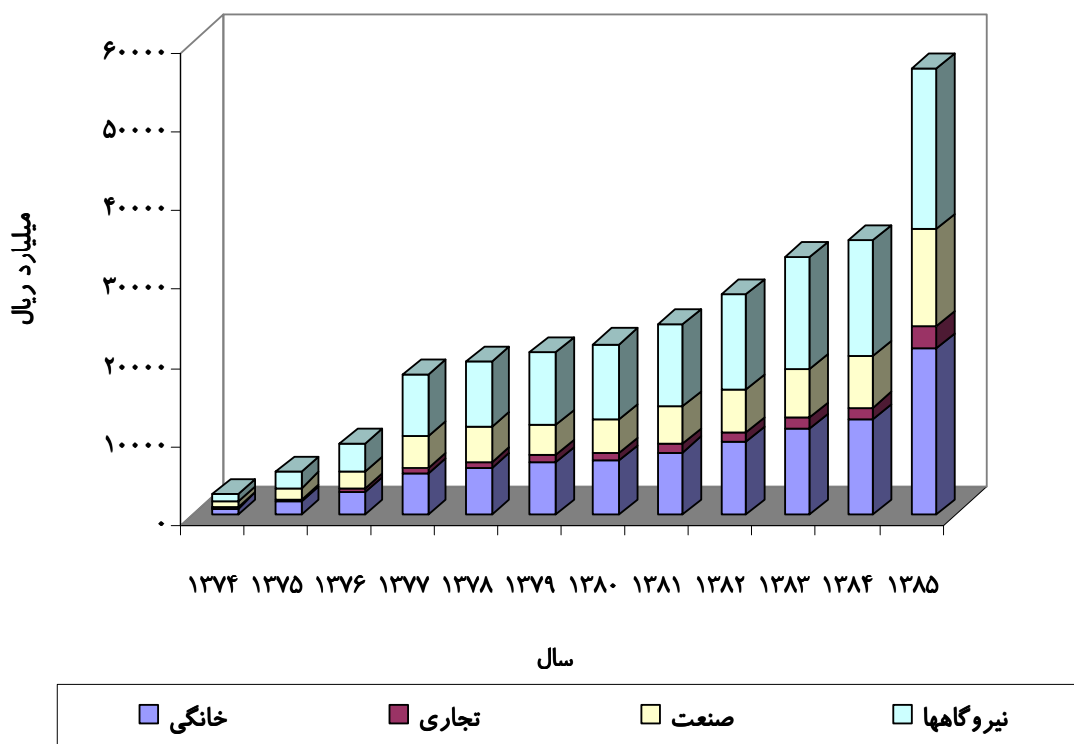
جدول ۱۳-۹. قیمت داخلی گاز طبیعی طی سال‌های ۸۴-۱۳۷۴

واحد: ریال هر مترمکعب

۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	بخش‌های مصرف
۵۵	۵۰	۳۶	۳۰	۱۸/۷۶	۱۵/۶	خانگی
۱۲۱	۱۱۰	۷۳/۲	۵۶	۳۰	۲۴	تجاری
۱۰۴/۵	۹۵	۷۳/۲	۵۶	۳۰	۲۴	صنعت
۲۰	۱۸	۱۳/۸	۱۰/۵	۹	۷/۲	نیروگاه
۱۲۱	۱۱۰	۷۳/۲	۵۶	۳۰	۲۴	عمومی
۱۶/۵	۱۵	۱۲	۱۰	۵	۳/۶	ویژه تجاری
۵	۵	۵	۵	-	-	ویژه مذهبی
۷۳/۷	۶۷	۵۶	۵۶	-	-	آموزشی
۷۳/۷	۶۷	۵۶	۵۶	-	-	ورزشی
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	بخش‌های مصرف
۸۰	۸۰	۸۰	۷۵	۶۷	۶۰/۵	خانگی
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۷۳/۳	۱۶۲	۱۳۳	تجاری
۱۳۸/۵	۱۳۸/۵	۱۳۸/۵	۱۲۸/۳	۱۲۳/۵	۱۱۵	صنعت
۲۹/۳۰	۲۹/۳۰	۲۹/۳۰	۲۸/۳	۲۶/۴	۲۲	نیروگاه
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۷۳/۳	۱۶۲	۱۳۳	عمومی
۳۵	۳۵	۳۵	۳۱/۷	۲۱	۱۸	ویژه تجاری
۳۵	۳۵	۳۵	۳۱/۷	۳۰	۵	ویژه مذهبی
۷۰	۷۰	۷۰	۹۱/۷	۸۸	۸۱	آموزشی
۷۰	۷۰	۷۰	۹۱/۷	۸۸	۸۱	ورزشی

منبع: شرکت ملی گاز ایران

نمودار ۸-۹: قیمت داخلی گاز طبیعی در بخشهای مختلف

میزان فروش با قیمت‌های داخلی، قیمت منطقه‌ای و یارانه پرداختی (در محاسبه یارانه مطابق بخش نفت روش قیمت منطقه‌ای منظور شده است) در جدول ۹-۱۴ نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود بیشترین یارانه پرداختی در سال ۱۳۸۵ به نیروگاه‌ها مربوط است که بیش از ۳۵/۸۵ درصد یارانه گاز طبیعی است و کمترین آن به واحدهای تجاری مربوط است که حدود ۵/۰۷ درصد می‌باشد، بخش خانگی بیش از ۳۷/۲۳ درصد یارانه گاز طبیعی را به خود اختصاص می‌دهد. جمع یارانه پرداختی بخش گاز ۵۶۴۷۵ میلیارد ریال برابر ۶ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۵ می‌باشد. ضمناً یارانه پرداختی گاز طبیعی ۶ برابر فروش داخلی می‌باشد. در نمودار ۹-۹ یارانه پرداختی دولت به گاز طبیعی نشان داده شده است.

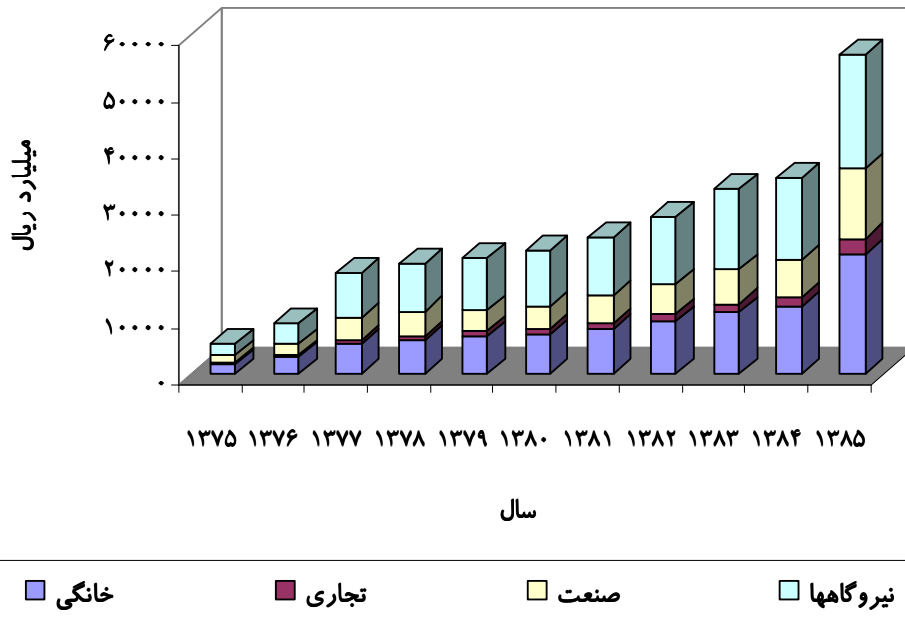
جدول ۹-۱۴. فروش داخلی، ارزش منطقه و یارانه پرداختی گاز طبیعی

واحد: میلیون ریال در سال

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	
												فروش داخلی
۳۲۴۷۳۶۰	۲۵۸۹۱۲۰	۲۳۵۷۷۰۰	۲۰۰۹۷۰۰	۱۵۸۵۴۸۸	۱۲۱۹۰۲۷	۱۰۴۹۳۵۱	۸۳۲۵۹۰	۵۰۶۶۴۸	۴۲۷۵۵۷	۲۳۶۱۲۹	۱۷۱۱۲۱	خانگی
۷۶۳۸۵۸	۶۰۹۰۷۲	۵۵۴۶۳۲	۴۶۷۸۱۶	۳۸۱۳۲۵	۲۷۱۰۲۶	۲۳۳۶۱۲	۱۸۵۳۹۹	۱۱۱۰۳۷	۹۳۱۴۱	۵۶۴۲۴	۳۹۳۳۸	تجاری
۳۷۱۸۵۸۷	۲۸۸۶۳۵۶	۲۷۱۹۴۵۲	۲۴۱۸۵۵۶	۲۱۵۳۳۴۶	۱۶۹۹۱۲۵	۱۳۳۴۵۸۰	۱۳۵۷۲۱۶	۹۰۰۱۴۰	۷۱۳۶۳۲	۳۶۹۶۷۱	۲۵۲۷۸۸	صنعت
۱۰۴۳۲۲۷	۱۰۲۳۸۳۰	۹۸۴۹۷۸	۸۷۱۴۹۹	۷۳۰۸۸۴	۵۵۹۹۸۸	۴۸۵۲۸۰	۳۹۵۲۶۲	۲۷۹۱۴۶	۱۷۳۱۷۷	۱۲۵۴۸۷	۹۵۲۲۷	نیروگاهها
۸۷۷۳۰۳۱	۷۱۰۸۳۷۷	۶۶۱۶۷۶۲	۵۷۶۷۵۷۱	۴۸۵۱۰۴۳	۳۷۴۹۱۶۶	۳۱۰۲۸۲۲	۲۷۷۰۴۶۷	۱۷۹۶۹۷۲	۱۴۰۷۵۰۶	۷۸۷۷۱۱	۵۵۸۴۷۴	جمع
												ارزش منطقه ای
۲۴۲۷۴۰۱۶	۱۴۵۶۳۸۰۰	۱۳۲۶۲۰۶۳	۱۱۱۸۷۳۳۰	۹۴۶۵۶۰۰	۸۰۵۹۶۸۰	۷۶۳۱۶۴۰	۶۶۶۰۷۲۰	۵۶۲۹۴۲۲	۳۲۰۶۶۷۹	۱۸۸۸۰۲۲	۹۴۶۵۴۲	خانگی
۳۶۲۶۸۷۰	۲۱۷۶۲۰۰	۱۹۸۱۶۸۸	۱۶۷۱۶۷۰	۱۴۱۴۴۰۰	۱۲۰۴۳۲۰	۱۱۴۰۳۶۰	۹۹۵۲۸۰	۸۴۱۱۷۸	۴۷۹۱۵۹	۲۸۲۱۱۸	۱۴۱۴۳۷	تجاری
۱۶۰۵۵۷۰۲	۹۳۷۸۰۵۱	۸۸۳۵۷۶۶	۷۸۷۰۲۰۵	۶۹۷۴۴۰۰	۵۹۱۰۰۰۰	۵۱۰۸۴۴۰	۵۷۱۴۵۹۲	۴۹۱۸۸۰۰	۲۸۶۷۲۷۲	۱۸۴۸۳۵۷	۹۰۸۸۷۷	صنعت
۲۱۲۹۱۷۹۰	۱۵۷۲۴۳۵۰	۱۵۱۲۷۶۵۰	۱۲۸۵۶۹۱۳	۱۱۰۷۴۰۰۰	۱۰۱۸۱۶۰۰	۹۷۰۵۶۰۰	۸۷۸۳۶۰۰	۸۰۹۱۲۰۰	۳۷۱۰۹۲۵	۲۰۹۱۴۵۰	۱۱۴۱۲۷۲	نیروگاهها
۶۵۲۴۸۳۷۸	۴۱۸۴۲۴۰۱	۳۹۲۰۷۱۶۶	۳۳۵۸۶۱۱۸	۲۸۹۲۸۴۰۰	۲۵۳۵۵۶۰۰	۲۳۵۸۶۰۴۰	۲۲۱۵۴۱۹۲	۱۹۴۸۰۶۰۰	۱۰۲۶۴۰۳۵	۶۱۰۹۹۴۷	۳۱۳۸۱۲۷	جمع
												یارانه پرداختی
۲۱۰۲۶۶۵۶	۱۱۹۷۴۶۸۰	۱۰۹۰۴۳۶۳	۹۱۷۷۶۳۰	۷۸۸۰۱۱۲	۶۸۴۰۶۵۳	۶۵۸۲۲۹۰	۵۸۲۸۱۳۰	۵۱۲۲۷۷۴	۲۷۷۹۱۲۱	۱۶۵۱۸۹۳	۷۷۵۴۲۰	خانگی
۲۸۶۳۰۱۲	۱۵۶۷۱۲۸	۱۴۲۷۰۵۶	۱۲۰۳۸۵۴	۱۰۳۳۰۷۵	۹۳۳۲۹۴	۹۰۶۷۴۸	۸۰۹۸۸۱	۷۳۰۱۴۱	۳۸۶۰۱۸	۲۲۵۶۹۵	۱۰۲۰۹۹	تجاری
۱۲۳۳۷۱۱۶	۶۴۹۱۶۹۵	۶۱۱۶۳۱۳	۵۴۵۱۶۴۹	۴۸۲۱۰۵۴	۴۲۱۰۸۷۵	۳۷۷۳۸۶۰	۴۳۵۷۳۷۶	۴۰۱۸۶۵۹	۲۱۵۳۶۴۰	۱۴۷۸۶۸۶	۶۵۶۰۸۹	صنعت
۲۰۲۴۸۵۶۴	۱۴۷۰۰۵۲۰	۱۴۱۴۲۶۷۲	۱۱۹۸۵۴۱۴	۱۰۳۴۳۱۱۶	۹۶۲۱۶۱۲	۹۲۲۰۳۲۰	۸۳۸۸۳۳۸	۷۸۱۲۰۵۴	۳۵۳۷۷۴۹	۱۹۶۵۹۶۳	۱۰۴۶۰۴۴	نیروگاهها
۵۶۴۷۵۲۴۷	۳۴۷۳۴۰۲۴	۳۲۵۹۰۴۰۴	۲۷۸۱۸۵۴۷	۲۴۰۷۷۳۵۷	۲۱۶۰۶۴۳۴	۲۰۴۸۳۲۱۸	۱۹۳۸۳۷۲۵	۱۷۶۸۳۶۲۸	۸۸۵۶۵۲۸	۵۳۲۲۲۳۷	۲۵۷۹۶۵۳	جمع

مصارف صنعتی شامل مصارف صنایع عمده (کارخانه‌های بزرگ، پالایشگاههای نفت و گاز و پتروشیمی) و صنایع کوچک می‌باشد.

نمودار ۹-۹: یارانه پرداختی دولت به گاز طبیعی

۹-۹. قیمت و یارانه برق

مقایسه قیمت‌های داخلی برق در بخش‌های مختلف و قیمت منطقه‌ای نشان می‌دهد که دولت برق را به صورت یارانه‌ای توزیع می‌نماید. روند قیمت داخلی برق در جدول ۹-۱۵ و نمودار ۹-۱۰ نشان داده شده است. در این مورد نیز خاطر نشان می‌نماید که بر طبق قانون تثبیت قیمت‌ها، قیمت‌های برق در طی سالهای ۸۵-۱۳۸۳ بدون تغییر اعمال شده است.

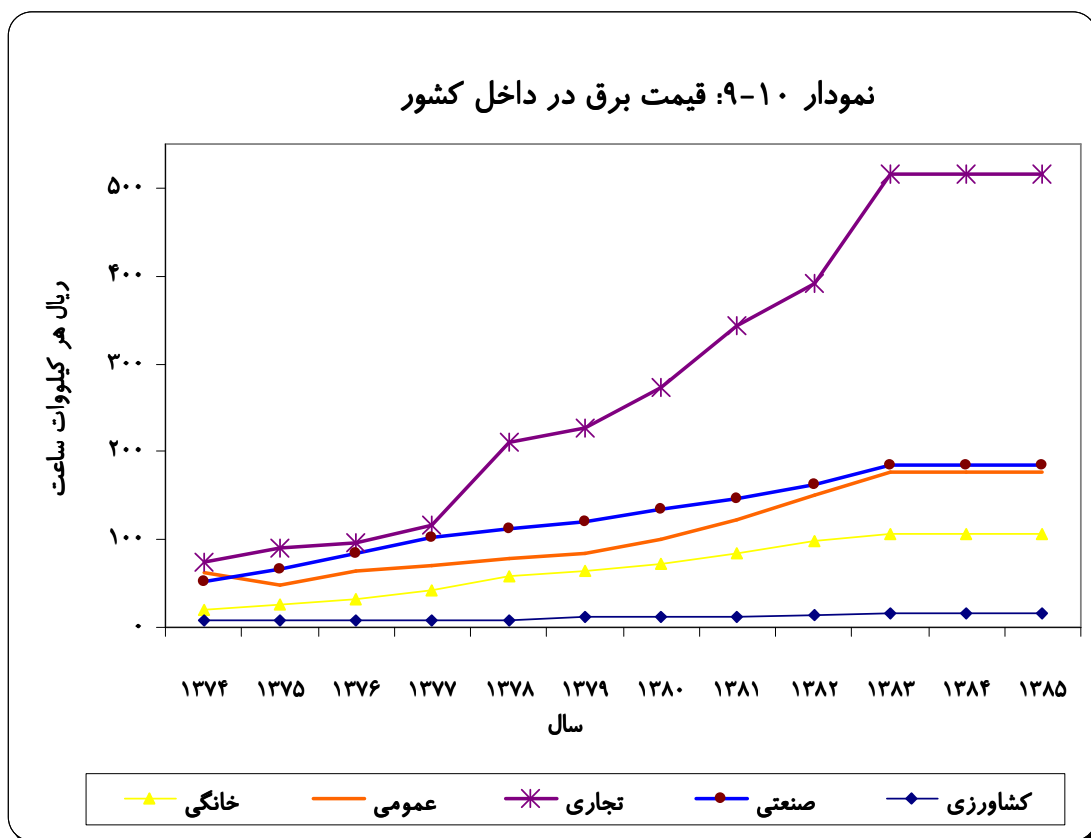
در جدول ۹-۱۶، فروش با قیمت‌های داخلی، قیمت منطقه‌ای و یارانه برق نشان داده شده است. همچنین نمودار ۹-۱۱ نیز یارانه پرداختی دولت به برق را در بخش‌های مختلف نشان می‌دهد. قیمت منطقه‌ای برق جهت محاسبه ارزش واقعی و یارانه ۶ سنت به ازای هر کیلووات ساعت (در محاسبه یارانه در این بخش نیز از روش قیمت منطقه‌ای استفاده شده است) و نرخ تسعیر دلار به ریال ۹۲۰۰ ریال منظور شده است.

جدول ۱۵-۹. قیمت داخلی برق در بخش‌های مختلف مصرف

واحد: ریال هر کیلووات ساعت

سال	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹
خانگی	۲۰/۴۵	۲۶/۰۸	۳۱/۲	۴۱/۴	۵۸/۳۲	۶۵/۱۱
عمومی	۶۳/۱۲	۴۸/۴۳	۶۵/۱۱	۷۰/۳	۷۷/۹۵	۸۳/۵۴
تجاری	۷۴/۰۵	۹۱/۲	۹۶/۷۸	۱۱۶/۳۳	۲۱۰	۲۲۷
صنعتی	۵۳/۰۵	۶۶/۴۶	۸۳/۶۱	۱۰۲/۷	۱۱۳	۱۲۱
کشاورزی	۷/۸۳	۷/۹	۸/۲	۸/۲	۸/۷۸	۱۲/۸۱
متوسط وزنی قیمت	۳۸/۸۲	۴۶/۵۶	۵۵/۹۳	۶۷/۰۶	۸۰/۳	۸۸/۷
سال	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
خانگی	۷۲/۹۳	۸۵/۱۳	۹۸/۵	۱۰۷/۰۸	۱۰۷/۰۸	۱۰۷/۰۸
عمومی	۹۹/۵۹	۱۲۲/۷۷	۱۵۱/۵	۱۷۵/۸۹	۱۷۵/۸۹	۱۷۵/۸۹
تجاری	۲۷۳/۸۶	۳۴۲/۳	۳۹۱	۵۱۵/۲۵	۵۱۵/۲۵	۵۱۵/۲۵
صنعتی	۱۳۳/۵۸	۱۴۶/۹۴	۱۶۱/۶	۱۸۵/۰۲	۱۸۵/۰۲	۱۸۵/۰۲
کشاورزی	۱۱/۵	۱۲/۶۵	۱۴	۱۶/۰۱	۱۶/۰۱	۱۶/۰۱
متوسط وزنی قیمت	۹۶/۷۶	۱۱۲/۲۷	۱۳۰/۴۱	۱۵۰/۸۲	۱۵۰/۸۲	۱۵۰/۸۲

ماخذ: شرکت برق منطقه‌ای

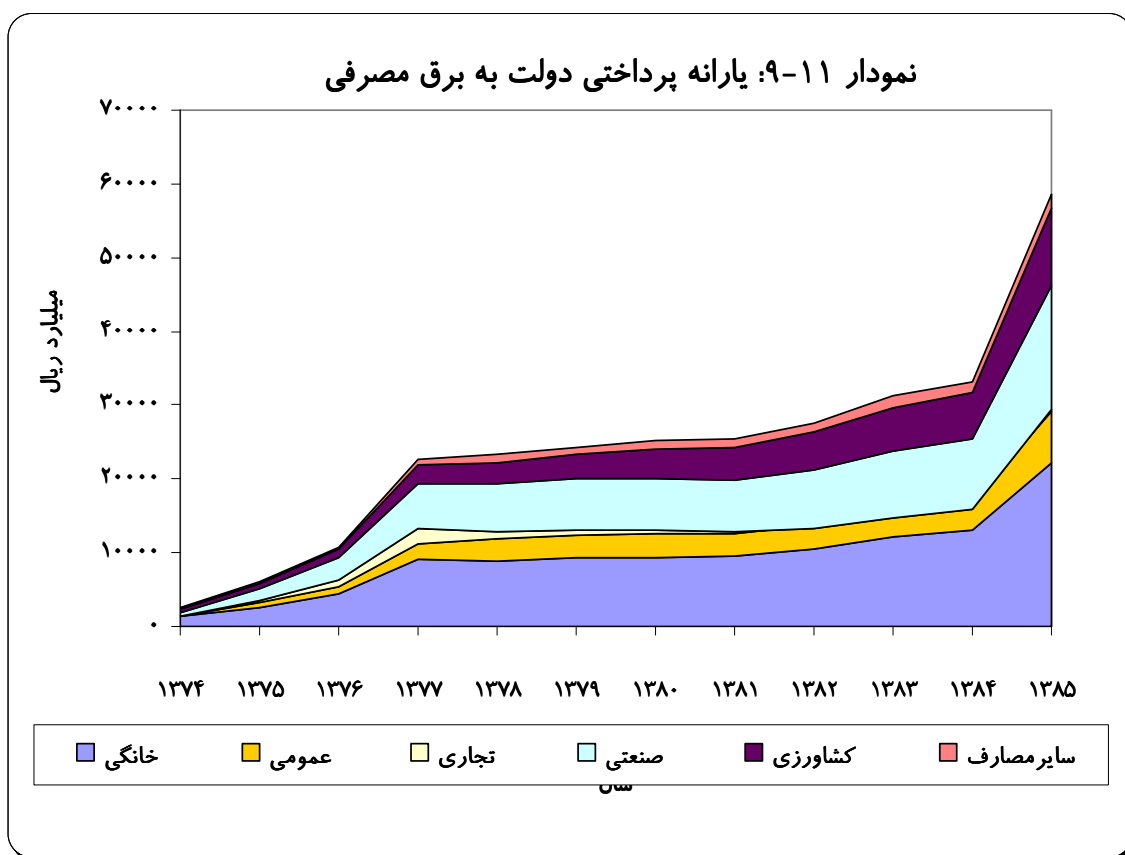

جدول ۹-۱۶ نمایانگر آن است که قیمت فروش داخلی برق در بخش‌های مختلف صنعتی و تجاری به مراتب بیش از بخش خانگی است و افزایش سالانه قیمت برق بخش تجاری، به گونه‌ای است که در سال‌های اخیر این بخش یارانه‌ای را به خود اختصاص نداده است. یارانه برق در سال ۱۳۸۵ بدون احتساب یارانه پرداختی به سوخت نیروگاه‌های کشور، ۵۸۵۲۲ میلیارد ریال معادل ۶۳۶۱ میلیون دلار بوده است.

جدول ۱۶-۹. فروش داخلی، ارزش منطقه‌ای و یارانه پرداختی برق

واحد: میلیون ریال در سال

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	
فروش داخلی												
۵۳۴۴۴۷۰	۴۷۲۳۰۸۵	۴۳۴۳۵۹۳	۳۶۸۲۸۱۳	۲۹۷۴۹۵۳	۲۳۹۸۷۴۱	۲۰۳۵۷۲۹	۱۷۳۵۲۵۳	۱۱۸۷۶۰۰	۸۲۷۵۱۸	۶۲۵۷۳۷	۴۷۷۹۹۸	خانگی
۳۲۳۸۴۸۷	۲۸۸۲۸۳۷	۲۶۶۹۴۸۳	۲۰۸۴۵۳۵	۱۵۵۰۵۸۵	۱۱۹۰۲۰۰	۹۴۱۵۷۹	۸۲۷۹۸۵	۴۹۷۵۱۳	۴۳۷۹۹۵	۳۱۹۳۹۶	۳۹۱۵۳۳	عمومی
۴۸۴۴۸۹۶	۴۴۰۱۲۶۶	۴۰۵۳۹۸۷	۳۰۷۳۹۸۴	۲۳۷۰۴۲۸	۱۷۵۱۰۶۱	۱۳۵۹۹۵۷	۱۱۶۹۰۷۰	۹۸۶۹۴۴	۷۸۹۷۲۵	۶۹۵۱۲۶	۵۶۶۸۵۳	تجاری
۸۴۲۷۴۷۶	۷۹۶۷۳۳۱	۷۵۶۶۷۶۳	۶۰۱۹۷۵۶	۴۹۱۷۹۳۵	۴۱۰۶۱۱۶	۳۵۰۱۳۷۷	۲۹۹۴۹۵۲	۲۴۷۹۱۷۸	۲۰۳۷۷۴۳	۱۵۲۳۵۹۶	۱۱۳۴۷۴۰	صنعتی
۳۱۱۷۳۱	۲۶۳۶۶۹	۲۴۸۲۱۹	۱۹۴۰۲۰	۱۵۷۳۰۳	۱۲۷۴۰۹	۱۱۷۱۷۳	۷۰۴۰۷	۵۵۶۱۲	۴۹۲۷۴	۴۵۲۷۵	۴۲۲۹۸	کشاورزی
۴۵۵۶۲۵	۴۶۰۹۷۹	۵۵۵۵۳۱	۴۵۳۲۲۱	۳۹۷۶۴۲	۳۰۰۲۵۳	۲۴۴۴۲۳	۲۴۴۳۶۱	۱۰۲۵۴۸	۷۱۰۷۴	۷۳۱۵۴	۳۷۴۲۴	سایر مصارف
۲۲۶۲۲۶۸۴	۲۰۶۹۹۱۶۷	۱۹۴۳۷۵۷۶	۱۵۵۰۸۳۲۹	۱۲۳۶۸۸۴۵	۹۸۷۳۷۷۸	۸۲۰۰۲۳۹	۷۰۴۲۰۲۸	۵۳۰۹۳۹۵	۴۲۱۳۳۲۸	۳۲۸۲۲۸۴	۲۶۵۰۸۴۵	جمع
ارزش منطقه‌ای												
۲۷۵۵۰۸۷۲	۱۷۸۶۳۷۴۰	۱۶۴۲۸۴۲۰	۱۴۲۶۶۱۵۶	۱۲۵۸۰۵۶۰	۱۱۸۴۰۷۶۰	۱۱۲۵۵۷۶۰	۱۰۷۱۱۴۴۰	۱۰۳۲۶۹۶۰	۵۳۷۰۹۰۸	۳۲۳۹۰۵۵	۱۸۱۵۲۴۸	خانگی
۱۰۱۶۳۴۲۴	۶۶۳۷۹۵۰	۶۱۴۶۶۸۵	۵۱۵۳۰۵۳	۴۵۴۶۸۰۰	۴۳۰۲۳۶۰	۴۰۵۷۵۶۰	۳۸۲۳۹۲۰	۲۵۴۷۷۲۰	۱۳۶۲۲۱۸	۸۹۰۳۲۵	۴۸۱۷۳۱	عمومی
۵۱۹۰۴۵۶	۳۴۵۹۵۱۰	۳۱۸۶۵۴۰	۲۸۰۳۴۵۰	۲۴۹۳۰۰۰	۲۳۰۱۸۴۰	۲۱۵۶۷۶۰	۲۰۰۴۱۲۰	۳۰۵۴۲۴۰	۱۶۵۲۴۰۰	۱۰۲۸۹۷۰	۵۹۴۴۹۵	تجاری
۲۵۱۴۳۰۴۸	۱۷۴۴۰۱۱۰	۱۶۵۶۳۲۸۵	۱۳۸۸۴۴۹۶	۱۲۰۴۸۸۴۰	۱۱۰۶۶۰۴۰	۱۰۴۱۷۳۲۰	۹۵۴۱۴۴۰	۸۶۹۰۴۰۰	۴۹۳۵۳۳۰	۳۰۹۴۸۷۵	۱۶۶۱۱۶۹	صنعتی
۱۰۷۴۷۹۹۲	۶۶۶۹۹۴۵	۶۲۷۹۱۲۰	۵۲۰۷۳۵۹	۴۴۷۶۶۰۰	۳۹۸۸۴۴۰	۳۲۹۲۹۲۰	۲۸۸۶۸۴۰	۲۴۴۱۵۲۰	۱۲۱۶۸۲۳	۷۷۳۶۸۵	۴۱۹۵۲۵	کشاورزی
۲۳۴۸۷۶۰	۱۷۴۳۵۲۵	۲۱۰۱۱۴۰	۱۷۵۵۶۴۶	۱۶۸۱۵۶۰	۱۴۸۲۱۲۰	۱۳۵۱۴۴۰	۱۵۰۸۴۰۰	۸۹۱۷۲۰	۴۶۱۲۹۵	۳۷۸۶۷۵	۱۴۲۱۲۰	سایر مصارف
۸۱۱۴۴۵۵۲	۵۳۸۱۴۷۸۰	۵۰۷۰۵۱۹۰	۴۳۰۷۰۱۶۰	۳۷۸۲۷۳۶۰	۳۴۹۸۱۵۶۰	۳۲۵۳۱۷۶۰	۳۰۴۷۶۱۶۰	۲۷۹۵۲۵۶۰	۱۴۹۹۸۹۷۳	۹۴۰۵۵۸۵	۵۱۱۴۲۸۷	جمع
یارانه پرداختی												
۲۲۲۰۶۴۰۲	۱۳۱۴۰۶۵۵	۱۲۰۸۴۸۲۷	۱۰۵۸۳۳۴۳	۹۶۰۵۶۰۷	۹۴۴۲۰۱۹	۹۲۲۰۰۳۱	۸۹۷۶۱۸۷	۹۱۳۹۳۶۰	۴۵۴۳۳۹۰	۲۶۱۳۳۱۸	۱۳۳۷۲۵۰	خانگی
۶۹۲۴۹۳۷	۳۷۵۵۱۱۳	۳۴۷۷۲۰۲	۳۰۶۸۵۱۸	۲۹۹۶۲۱۵	۳۱۱۲۱۶۰	۳۱۱۵۹۸۱	۲۹۹۵۹۳۵	۲۰۵۰۲۰۷	۹۲۴۲۲۳	۵۷۰۹۲۹	۹۰۱۹۸	عمومی
۳۴۵۵۶۰	-۹۴۱۷۵۶	-۸۶۷۴۴۷	-۲۷۰۵۳۴	۱۲۲۵۷۳	۵۵۰۷۷۹	۷۹۶۸۰۳	۸۳۵۰۵۰	۲۰۶۷۲۹۶	۸۶۲۶۷۵	۳۳۳۸۴۴	۲۷۶۴۲	تجاری
۱۶۷۱۵۵۷۲	۹۴۷۲۷۷۹	۸۹۹۶۵۲۲	۷۸۶۴۷۴۰	۷۱۳۰۹۰۵	۶۹۵۹۹۲۴	۶۹۱۵۹۴۳	۶۵۴۶۴۸۸	۶۲۱۱۲۲۲	۲۸۹۷۵۸۷	۱۵۷۱۲۸۰	۵۲۶۴۲۹	صنعتی
۱۰۴۳۶۲۶۱	۶۴۰۶۲۷۶	۶۰۳۰۹۰۱	۵۰۱۳۳۳۹	۴۳۱۹۲۹۷	۳۸۶۱۰۳۲	۳۱۷۵۷۴۷	۲۸۱۶۴۳۳	۲۳۸۵۹۰۸	۱۱۶۷۵۴۹	۷۲۸۴۱۰	۳۷۷۲۲۷	کشاورزی
۱۸۹۳۱۳۵	۱۲۸۲۵۴۶	۱۵۴۵۶۰۹	۱۳۰۲۴۲۵	۱۲۸۳۹۱۸	۱۱۸۱۸۶۷	۱۱۰۷۰۱۷	۱۲۶۴۰۳۹	۷۸۹۱۷۲	۳۹۰۲۲۱	۳۰۵۵۲۱	۱۰۴۶۹۶	سایر مصارف
۵۸۵۲۱۸۶۸	۳۳۱۱۵۶۱۳	۳۱۲۶۷۶۱۴	۲۷۵۶۱۸۳۱	۲۵۴۵۸۵۱۵	۲۵۱۰۷۷۸۲	۲۴۳۳۱۵۲۱	۲۳۴۳۴۱۳۲	۲۲۶۴۳۱۶۵	۱۰۷۸۵۶۴۵	۶۱۲۳۳۰۱	۲۴۶۳۴۴۲	جمع
۵۹۴۰۲۹۲۴	۳۹۴۰۸۸۵۵	۳۷۸۶۴۷۴۴	۱۹۹۵۵۵۷۳	۱۹۱۳۰۲۵۷	۱۷۷۳۱۱۵۴	۱۷۷۲۵۴۷۸	۱۳۶۰۰۲۲۹	۱۰۴۴۲۲۸۶	۶۴۱۵۵۳۹	۴۴۳۱۹۵۴	۱۸۷۰۰۶۳	یارانه دریافتی سوخت
-۸۸۱۰۵۶	-۶۲۹۳۲۴۱	۳۴۰۲۸۷۰	۷۶۰۶۲۵۸	۶۳۲۸۲۵۸	۷۳۷۶۶۲۷	۶۶۰۶۰۴۴	۹۸۳۳۹۰۳	۱۲۲۰۰۸۷۹	۴۳۷۰۱۰۶	۱۶۹۱۳۴۷	۵۹۳۳۷۹	خالص یارانه پرداختی

۹-۱۰. یارانه انرژی

سهم اصلی یارانه انرژی مربوط به فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی و برق است. به دلیل مصرف پایین تر ذغال سنگ در بخش صنعت، یارانه پرداختی نیز در مقایسه با سوخت‌های فسیلی و برق ناچیز است. فروش داخلی، ارزش منطقه‌ای و یارانه انرژی پرداختی توسط دولت در جدول ۹-۱۷ نشان داده شده است. در سال ۱۳۸۵، ۷۱/۷۴ درصد کل یارانه پرداختی بابت فرآورده‌های نفتی، ۱۳/۸۸ درصد کل یارانه پرداختی مربوط به گاز طبیعی، و یارانه پرداختی مربوط به برق ۱۴/۳۸ درصد کل بوده است. لیکن نیروگاه‌های کشور حدود ۱۴/۶۴ درصد یارانه‌های فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی و برق را دریافت کرده‌اند. در سال ۱۳۸۵ کل یارانه پرداختی انرژی (پس از کسر یارانه به سوخت نیروگاه‌ها) ۳۴۷۵۲۹۳۹۶ میلیون ریال بوده است که معادل ۷۴/۴۵ درصد ارزش منطقه‌ای حامل‌های انرژی عرضه شده می‌باشد. در جدول ۹-۱۸ یارانه پرداختی به بخش‌های مختلف مصرف در سال ۱۳۸۵ نشان داده شده است. چنانچه ملاحظه می‌گردد بخش حمل و نقل با

فاصله زیادی به ترتیب در حدود نزدیک به دو و سه برابر بخش خانگی و صنعت یارانه دریافت می‌نماید و بخش خانگی و صنعت بترتیب در رتبه‌های بعدی دریافت یارانه هستند.

جدول ۱۷-۹. فروش داخلی، ارزش منطقه‌ای و یارانه پرداختی حاملهای انرژی

واحد: میلیون ریال در سال

سال	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
فروش داخلی												
فرآورده‌های نفتی	۱۹۸۸۷۳۳	۲۸۸۱۳۵۱	۳۷۸۹۶۳۶	۵۲۲۳۹۵۱	۸۷۷۸۲۷۸	۱۰۳۰۴۴۸۷	۱۲۲۹۰۶۶۱	۱۴۴۳۳۳۱۷	۱۹۵۹۹۵۳۶	۲۴۴۰۸۵۴۷	۲۶۴۰۴۶۶۹	۲۸۴۷۰۸۱۴
گاز طبیعی	۵۵۸۴۷۴	۷۸۷۷۱۱	۱۴۰۷۵۰۶	۱۷۹۶۹۷۲	۲۷۷۰۴۶۷	۳۱۰۲۸۲۲	۳۷۴۹۱۶۶	۴۸۵۱۰۴۳	۵۷۶۷۵۷۱	۶۶۱۶۷۶۲	۷۱۰۸۳۷۷	۸۷۷۳۰۳۱
برق	۲۶۵۰۸۴۵	۳۲۸۲۲۸۴	۴۲۱۳۳۲۸	۵۳۰۹۳۹۵	۷۰۴۲۰۲۸	۸۲۰۰۲۳۹	۹۸۷۳۷۷۸	۱۲۳۶۸۸۴۵	۱۵۵۰۸۳۲۹	۱۹۴۳۷۵۷۶	۲۰۶۹۹۱۶۷	۲۲۶۲۲۶۸۴
جمع	۵۱۹۸۰۵۲	۶۹۵۱۳۴۶	۹۴۱۰۴۷۰	۱۲۳۳۰۳۱۸	۱۸۵۹۰۷۷۳	۲۱۶۰۷۵۴۸	۲۵۹۱۳۶۰۵	۳۱۶۵۳۲۰۵	۴۰۸۷۵۴۳۶	۵۰۴۶۲۸۸۵	۵۴۲۱۲۲۱۳	۵۹۸۶۶۵۲۹
ارزش منطقه‌ای												
فرآورده‌های نفتی	۱۲۸۰۸۹۰۲	۲۸۶۷۶۸۳۷	۳۳۸۷۷۹۰۹	۴۲۸۶۳۶۷۳	۶۹۹۱۸۶۰۸	۱۰۰۶۴۶۰۴۶	۸۱۵۴۵۲۱۰	۹۸۱۲۳۶۶۸	۱۱۰۳۷۰۴۷۱	۱۷۶۱۷۶۲۹۹	۲۶۴۳۹۰۷۱۸	۳۲۰۴۰۵۹۱۹
گاز طبیعی	۳۱۳۸۱۲۷	۶۱۰۹۹۴۷	۱۰۲۶۴۰۳۵	۱۹۴۸۰۶۰۰	۲۲۱۵۴۱۹۲	۲۳۵۸۶۰۴۰	۲۵۳۵۵۶۰۰	۲۸۹۲۸۴۰۰	۳۳۵۸۶۱۱۸	۳۹۲۰۷۱۶۶	۴۱۸۴۲۴۰۱	۶۵۲۴۸۳۷۸
برق	۵۱۱۴۲۸۷	۹۴۰۵۵۸۵	۱۴۹۹۸۹۷۳	۲۷۹۵۲۵۶۰	۳۰۴۷۶۱۶۰	۳۲۵۳۱۷۶۰	۳۴۹۸۱۵۶۰	۳۷۸۲۷۳۶۰	۴۳۰۷۰۱۶۰	۵۰۷۰۵۱۹۰	۵۳۸۱۴۷۸۰	۸۱۱۴۴۵۵۲
جمع	۲۱۰۶۱۳۱۷	۴۴۱۹۲۳۶۹	۵۹۱۴۰۹۱۷	۹۰۲۹۶۸۳۳	۱۲۲۵۴۸۹۵۹	۱۵۶۷۶۳۸۴۶	۱۴۱۸۸۲۳۷۰	۱۶۴۸۷۹۴۲۸	۱۸۷۰۲۶۷۴۹	۲۶۶۰۸۸۶۵۵	۳۶۰۰۴۷۸۹۹	۴۶۶۷۹۸۸۴۹
یارانه پرداختی												
فرآورده‌های نفتی	۱۰۸۲۰۱۷۰	۲۵۷۹۵۴۸۵	۳۰۰۸۸۲۷۳	۳۷۶۳۹۷۲۲	۶۱۱۴۰۳۲۹	۹۰۳۴۱۵۵۹	۶۹۲۵۴۵۴۹	۸۳۶۹۰۳۵۱	۹۰۷۷۰۹۳۵	۱۵۱۷۶۷۷۵۲	۲۳۷۹۸۶۰۴۸	۲۹۱۹۳۵۱۰۵
گاز طبیعی	۲۵۷۹۶۵۳	۵۳۲۲۲۳۷	۸۸۵۶۵۲۸	۱۷۶۸۳۶۲۸	۱۹۳۸۳۷۲۵	۲۰۴۸۳۲۱۸	۲۱۶۰۶۴۳۴	۲۴۰۷۷۳۵۷	۲۷۸۱۸۵۴۷	۳۲۵۹۰۴۰۴	۳۴۷۳۴۰۲۴	۵۶۴۷۵۳۴۷
برق	۲۴۶۳۴۴۲	۶۱۲۳۳۰۱	۱۰۷۸۵۶۴۵	۲۲۶۴۳۱۶۵	۲۳۴۳۴۱۳۲	۲۴۳۳۱۵۲۱	۲۵۱۰۷۷۸۲	۲۵۴۵۸۵۱۵	۲۷۵۶۱۸۳۱	۳۱۲۶۷۶۱۴	۳۳۱۱۵۶۱۳	۵۸۵۲۱۸۶۸
کسر می شود												
یارانه سوخت به نیروگاه	۱۸۷۰۰۶۳	۴۴۳۱۹۵۴	۶۴۱۵۵۳۹	۱۰۴۴۲۲۸۶	۱۳۶۰۰۲۲۹	۱۷۷۲۵۴۷۸	۱۷۷۳۱۱۵۴	۱۹۱۳۰۲۵۷	۱۹۹۵۵۵۷۳	۲۷۸۶۴۷۴۴	۳۹۴۰۸۸۵۵	۵۹۴۰۲۹۲۴
جمع	۱۳۹۹۳۲۰۲	۳۲۸۰۹۰۶۹	۴۳۳۱۴۹۰۸	۶۷۵۲۴۲۲۸	۹۰۳۵۷۹۵۷	۱۱۷۴۳۰۸۲۱	۹۸۲۳۷۶۱۱	۱۱۴۰۹۵۹۶۶	۱۲۶۱۹۵۷۴۰	۱۸۷۷۶۱۰۲۶	۲۶۶۴۲۶۸۳۰	۳۴۷۵۲۹۳۹۶

جدول ۹-۱۸. فروش داخلی، ارزش منطقه‌ای و یارانه پرداختی حاملهای انرژی در بخشهای مختلف مصرف در سال ۱۳۸۵

میلیون ریال

فروش داخلی	خانگی	تجاری/عمومی	صنعت	کشاورزی	حمل و نقل	سایر	نهائی	نیروگاه	جمع کل
فروش داخلی									
بنزین موتور	۰	۸۶۳۷۳	۳۰۳۳۸	۱۰۰۵۸	۲۱۳۱۰۷۱۴	۳۱۵۸۲	۲۱۴۶۹۰۶۳	۰	۲۱۴۶۹۰۶۳
نفت سفید	۱۱۰۶۴۰۷	۶۳۸۶۰	۹۹۹۰	۶۴۰۳	۰	۰	۱۱۸۶۶۶۰	۱۸۴	۱۱۸۶۸۴۳
نفت گاز	۱۴۰۰۶۸	۳۰۷۹۶۸	۴۹۹۰۶۸	۶۸۴۸۷۵	۲۷۸۵۶۴۷	۰	۴۴۱۷۶۲۶	۲۷۶۰۰۶	۴۶۹۳۶۳۲
نفت کوره	۰	۱۶۳۴۳۸	۵۵۳۱۵۱	۰	۴۶۳۷۰	۰	۷۶۲۹۵۹	۲۷۷۵۷۰	۱۰۴۰۵۲۹
گازمایع	۱۱۴۱۷۴	۱۵۲۰۲	۱۶۹۴۵	۰	۱۴۱۷	۰	۱۴۷۷۳۸	۰	۱۴۷۷۳۸
گازطبیعی	۳۲۴۷۳۶۰	۷۶۳۸۵۸	۳۱۸۰۷۹۱	۰	۰	۲۷۰۱۶۰	۷۴۶۲۱۶۹	۱۰۴۳۲۲۷	۸۵۰۵۳۹۶
برق	۵۳۴۴۴۷۰	۸۱۲۶۳۹۷	۸۴۲۷۴۷۶	۳۱۱۷۳۱	۰	۴۵۵۶۲۵	۲۲۶۶۵۶۹۸	۰	۲۲۶۶۵۶۹۸
جمع	۹۹۵۲۴۷۸	۹۵۲۷۰۹۷	۱۲۷۱۷۷۵۸	۱۰۱۳۰۶۶	۲۴۱۴۴۱۴۷	۷۵۷۳۶۷	۵۸۱۱۱۹۱۳	۱۵۹۶۹۸۶	۵۹۷۰۸۸۹۹
ارزش منطقه ای									
بنزین موتور	۰	۴۱۷۳۸۳	۱۴۶۶۰۲	۴۸۶۰۲	۱۰۲۹۸۰۷۴۲	۱۵۲۶۱۳	۱۰۳۷۴۵۹۴۲	۰	۱۰۳۷۴۵۹۴۲
نفت سفید	۲۹۷۳۳۵۴۷	۱۷۱۶۱۸۴	۲۶۸۴۷۳	۱۷۲۰۶۵	۰	۰	۳۱۸۹۰۲۷۰	۴۹۳۵	۳۱۸۹۵۲۰۵
نفت گاز	۳۵۹۷۲۴۹	۷۹۰۹۳۱۷	۱۲۸۱۷۱۸۳	۱۷۵۸۹۱۳۰	۷۱۵۴۱۶۹۵	۰	۱۱۳۴۵۴۵۷۴	۱۹۷۶۳۳۶۴	۱۳۳۲۱۷۹۳۹
نفت کوره	۰	۴۵۳۹۵۹۷	۱۵۳۶۴۱۰۴	۰	۱۲۸۷۹۵۴	۰	۲۱۱۹۱۶۵۴	۱۹۸۹۹۰۸۶	۴۱۰۹۰۷۴۰
گازمایع	۸۰۸۰۶۲۸	۱۰۷۵۹۳۲	۱۱۹۹۲۷۸	۰	۱۰۰۲۵۶	۰	۱۰۴۵۶۰۹۴	۰	۱۰۴۵۶۰۹۴
گازطبیعی	۲۴۲۷۴۰۱۶	۳۶۲۶۸۷۰	۱۳۷۳۳۶۶۸	۰	۰	۲۰۱۹۴۴۶	۴۳۶۵۴۰۰۰	۲۱۲۹۱۷۹۰	۶۴۹۴۵۷۹۰
برق	۲۷۵۵۰۸۷۲	۱۵۳۵۳۸۸۰	۲۵۱۴۳۰۴۸	۱۰۷۴۷۹۹۲	۰	۲۳۴۸۷۶۰	۸۱۱۴۴۵۵۲	۰	۸۱۱۴۴۵۵۲
جمع	۹۳۲۳۶۳۱۲	۳۴۶۳۹۱۶۳	۶۸۶۷۲۳۵۷	۲۸۵۵۷۷۸۸	۱۷۵۹۱۰۶۴۶	۴۵۲۰۸۱۹	۴۰۵۵۳۷۰۸۶	۶۰۹۵۹۱۷۵	۴۶۶۴۹۶۲۶۱
یارانه پرداختی									
بنزین موتور	۰	۳۳۱۰۱۰	۱۱۶۲۶۴	۳۸۵۴۴	۸۱۶۷۰۰۲۸	۱۲۱۰۳۲	۸۲۲۷۶۸۷۸	۰	۸۲۲۷۶۸۷۸
نفت سفید	۲۸۶۲۷۱۴۱	۱۶۵۲۳۲۴	۲۵۸۴۸۳	۱۶۵۶۶۲	۰	۰	۳۰۷۰۳۶۱۰	۴۷۵۲	۳۰۷۰۸۳۶۲
نفت گاز	۳۴۵۷۱۸۲	۷۶۰۱۳۴۹	۱۲۳۱۸۱۱۶	۱۶۹۰۴۲۵۵	۶۸۷۵۶۰۴۸	۰	۱۰۹۰۳۶۹۴۹	۱۹۴۸۷۳۵۸	۱۲۸۵۲۴۳۰۷
نفت کوره	۰	۴۳۷۶۱۵۸	۱۴۸۱۰۹۵۳	۰	۱۲۴۱۵۸۴	۰	۲۰۴۲۸۶۹۵	۱۹۶۲۱۵۱۶	۴۰۰۵۰۲۱۱
گازمایع	۷۹۶۶۴۵۴	۱۰۶۰۷۳۰	۱۱۸۲۳۳۳	۰	۹۸۸۳۹	۰	۱۰۳۰۸۳۵۷	۰	۱۰۳۰۸۳۵۷
گازطبیعی	۲۱۰۲۶۶۵۶	۲۸۶۳۰۱۲	۱۰۵۵۲۸۷۷	۰	۰	۱۷۴۹۲۸۶	۳۶۱۹۱۸۳۱	۲۰۲۴۸۵۶۴	۵۶۴۴۰۳۹۴
برق	۲۲۲۰۶۴۰۲	۷۲۲۷۴۸۳	۱۶۷۱۵۵۷۲	۱۰۴۴۶۲۶۱	۰	۱۸۹۳۱۳۵	۵۸۴۷۸۸۵۴	۰	۵۸۴۷۸۸۵۴
جمع	۸۳۲۸۳۸۳۴	۲۵۱۱۲۰۶۶	۵۵۹۵۴۵۹۹	۲۷۵۴۴۷۲۳	۱۵۱۷۶۶۴۹۹	۳۷۶۳۴۵۳	۳۴۷۴۲۵۱۷۴	۵۹۳۶۲۱۸۹	۴۰۶۷۸۷۳۶۲
پس از کسر یارانه نیروگاه									۳۴۷۵۲۹۳۹۶

در یارانه پرداختی انرژی، یارانه پرداختی به نیروگاههای از کل یارانه کسر شده است. بنزین تحویلی به نیروگاه به عنوان سوخت نیروگاه منظور نشده است.

۹-۱۱. ارتباط قیمت در بین منابع مختلف انرژی

مقایسه قیمت داخلی برخی از حامل‌های انرژی در جدول ۹-۱۹ نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود، مقایسه قیمت داخلی بنزین با نفت خام سبک ایران، نشان می‌دهد که در سال ۱۳۷۴، قیمت داخلی یک لیتر بنزین موتور معمولی ۰/۶۴ قیمت یک لیتر نفت خام بوده است. این مقدار در سال ۱۳۸۵ به ۰/۱۶ قیمت نفت خام کاهش یافته است. قیمت نفت گاز داخلی در مقابل قیمت نفت خام، بیانگر ارزان بودن این فرآورده در داخل کشور می‌باشد. همانطور که در بخش‌های قبلی نیز ذکر شده بخش عظیمی از یارانه دولت به فرآورده‌های نفتی اختصاص دارد که نشانگر عدم تناسب بین قیمت نفت خام و قیمت فرآورده‌های نفتی در داخل کشور است. همانطور که در جدول مذکور نشان داده شده است، ارتباط بین قیمت گاز طبیعی در بخش خانگی نسبت به بخش صنعت از ۰/۶۵ در سال ۱۳۷۴ به ۰/۵۸ در سال ۱۳۸۵ کاهش یافته، که بیانگر افزایش بیشتر قیمت گاز طبیعی در بخش صنعت نسبت به بخش خانگی است. نسبت قیمت برق در بخش خانگی به بخش صنعت از ۰/۳۹ در سال ۱۳۷۴ به ۰/۵۸ در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته، که بیانگر افزایش بیشتر قیمت برق در بخش خانگی در دوره مذکور، نسبت به قیمت برق در بخش صنعت بوده است.

۹-۱۲. تأثیر یارانه انرژی بر بخش‌های مختلف اقتصادی

روند تقاضای انرژی در کشور به ویژه طی سال‌های اخیر سیر فزاینده و پرشتابی را طی کرده است. این وضعیت، در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی، نشانگر نامناسب بودن وضعیت است. به عبارت دیگر، چنانچه افزایش تقاضای انرژی منجر به بهبود وضعیت اقتصادی و ایجاد ارزش افزوده و ارتقای سطح رفاه عمومی نشود، توسعه پایدار و تعادل اقتصادی و اجتماعی با مخاطره جدی مواجه خواهد شد.

وضعیت تقاضای انرژی در کشور حاکی از آن است که بهبود سطح کارایی فنی و بازده اقتصادی بخش انرژی و سایر بخش‌های اقتصادی، اهمیت ویژه‌ای دارد و رفع موانع در این خصوص مهمترین روش دستیابی به اهداف فوق می‌باشد.

تحلیل مسایل انرژی نشان می‌دهد که پیگیری سیاست پرداخت یارانه انرژی و فاصله قیمت‌های اسمی فروش حامل‌های انرژی با قیمت‌های واقعی، مانع اصلی توسعه بهینه در بخش انرژی و بهره‌وری پایین انرژی در نظام اقتصادی است.

ابعاد و آثار پرداخت یارانه انرژی، لزوم تحول در روش پرداخت یارانه انرژی را منعکس می‌سازد. از آنجاکه یارانه انرژی، از طریق مصرف انرژی در بخش‌های مختلف توزیع می‌شود، تداوم این روش بر توسعه

اقتصادی و اجتماعی کشور آسیب‌های جدی وارد می‌سازد. در ادامه، آثار این موضوع با توجه به اهداف متصور بر آن، مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

یارانه انرژی دو وجه مستقیم و غیرمستقیم دارد. یارانه انرژی مستقیم براساس تفاضل قیمت فروش داخلی از ارزش واقعی انرژی برآورد می‌شود که در این گزارش مدنظر قرار گرفته است. وجه غیرمستقیم، فرصت‌ها و منابعی است که از دسترس نظام اقتصادی در اثر پیگیری سیاست یارانه انرژی خارج شده است. پیگیری خط مشی پرداخت یارانه انرژی دارای آثاری است که مختصراً به آن اشاره می‌شود.

جدول ۱۹-۹. ارتباط قیمتی بین حاملهای مختلف انرژی

۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	
۰.۳۰	۰.۳۵	۰.۳۸	۰.۳۵	۰.۴۲	۰.۶۴	بنزین معمولی به نفت خام
۰.۰۸	۰.۱۰	۰.۱۱	۰.۰۹	۰.۱۰	۰.۱۳	نفت گاز سایر بخشها به نفت خام
۰.۰۸	۰.۱۰	۰.۱۱	۰.۰۹	۰.۱۰	۰.۱۳	نفت سفید به نفت خام
۳.۵۰	۳.۵۰	۳.۳۳	۴.۰۰	۴.۳۳	۵.۰۰	بنزین معمولی به نفت گاز سایر بخشها
۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	نفت سفید به نفت گاز
۱.۰۵	۱.۰۵	۰.۸۲	۰.۷۱	۱.۰۰	۰.۸۳	نفت گاز به گاز طبیعی (صنعت) #
۲.۰۰	۲.۰۰	۱.۶۷	۱.۳۳	۱.۶۰	۱.۲۸	نفت گاز به گاز طبیعی (خانگی)
۰.۵۳	۰.۵۳	۰.۴۹	۰.۵۴	۰.۶۳	۰.۶۵	گاز طبیعی خانگی / صنعت
۰.۵۴	۰.۵۲	۰.۴۰	۰.۳۷	۰.۳۹	۰.۳۹	برق خانگی به صنعت
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰.۱۶	۰.۲۷	۰.۴۲	۰.۴۶	۰.۳۹	۰.۴۲	بنزین معمولی به نفت خام
۰.۰۳	۰.۰۵	۰.۰۹	۰.۱۱	۰.۱۰	۰.۱۱	نفت گاز سایر بخشها به نفت خام
۰.۰۳	۰.۰۵	۰.۰۹	۰.۱۱	۰.۱۰	۰.۱۱	نفت سفید به نفت خام
۴.۸۵	۴.۸۵	۴.۸۵	۴.۰۶	۳.۸۵	۳.۷۵	بنزین معمولی به نفت گاز سایر بخشها
۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	نفت سفید به نفت گاز
۱.۱۹	۱.۱۹	۱.۱۹	۱.۲۵	۱.۰۵	۱.۰۴	نفت گاز به گاز طبیعی (صنعت) #
۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۰۶	۲.۱۳	۱.۹۴	۱.۹۸	نفت گاز به گاز طبیعی (خانگی)
۰.۵۸	۰.۵۸	۰.۵۸	۰.۵۸	۰.۵۴	۰.۵۳	گاز طبیعی خانگی / صنعت
۰.۵۸	۰.۵۸	۰.۵۸	۰.۶۱	۰.۵۸	۰.۵۵	برق خانگی به صنعت

قیمت یک لیتر نفت گاز با یک مترمکعب گاز طبیعی در بخش صنعت و خانگی مقایسه شده است.

فرآورده های نفتی با قیمت داخلی با قیمت نفت خام سبک ایران مقایسه شده است.

۹-۱۲-۱. اثر یارانه انرژی بر بخش انرژی

۱. پرداخت یارانه انرژی منعکس کننده کاهش قیمت نسبی انرژی در مقایسه با قیمت‌های سایر کالاها و خدمات و عوامل تولید است. تغییر قیمت نسبی و انحراف قیمت‌ها از هزینه واقعی، اطلاعات نادرستی را در مورد امکانات و محدودیت‌های نظام اقتصادی در اختیار مصرف کنندگان انرژی قرار می‌دهد، که پیامد آن رشد فزاینده تقاضای انرژی است.

۲. با پرداخت یارانه انرژی به ازای مصرف انرژی، روند مصرف انرژی افزایش می‌یابد و موجب لزوم توسعه سیستم عرضه انرژی برای پاسخگویی به تقاضای انرژی می‌شود. این امر موجب افزایش منابع لازم برای توسعه سیستم عرضه انرژی و افزایش حجم اعتبارات بخش انرژی در جهت پاسخگویی به تقاضای داخلی و کمبود امکانات و منابع مالی در بخش انرژی به منظور تقویت حضور در بازارهای بین‌المللی می‌شود.

۳. پرداخت یارانه انرژی با توجه به دولتی بودن سیستم عرضه انرژی در کشور از یکسو، و لزوم تأمین تقاضای انرژی از سوی دیگر، موجب گسترش بیشتر شبه انحصار دولت در بخش انرژی و مانع جدی برای ورود تولیدکنندگان غیردولتی به بخش انرژی می‌شود. این امر رقابت اقتصادی در این بخش را کاهش می‌دهد. این موضوع نیز موجب کاهش انگیزه بخش انرژی برای ارتقای بازده اقتصادی در سیستم عرضه انرژی خواهد گردید.

۴. تداوم پرداخت یارانه انرژی بر رقابت انرژی‌های تجدیدپذیر با سوخت‌های فسیلی به ویژه در مقیاس محلی تأثیر منفی خواهد داشت و مانع از نفوذ و توسعه سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در بخش انرژی کشور می‌باشد.

۵. پرداخت یارانه انرژی و به تبع آن افزایش تقاضای انرژی، موجب شکل‌گیری پتانسیل صرفه‌جویی انرژی در بخش‌های مختلف می‌شود. بالفعل شدن پتانسیل فوق با حذف یارانه انرژی و اصلاح قیمت انرژی متناسب با ارزش واقعی آن در جهت توجیه اقتصادی صرفه‌جویی انرژی برای مصرف کنندگان در سطح خرد امکان‌پذیر می‌باشد.

۹-۱۲-۲. اثر یارانه انرژی بر فنآوری‌های تولید

۱. پرداخت یارانه انرژی از طریق کاهش قیمت نسبی انرژی سبب شده است به کارگیری فن‌آوریها با بازده پایین انرژی و استفاده از تجهیزات کم کیفیت، نیز مطلوبیت داشته باشد، که نتیجه آن، افزایش تقاضای انرژی خواهد بود.

۲. پیگیری خط مشی یارانه انرژی موجب می‌شود که تولید تجهیزات انرژی بر با راندمان پایین انرژی،

در مقایسه با تجهیزات کم مصرف با در نظر گرفتن میزان سرمایه بری خطوط تولید در واحدهای تولید تجهیزات کم مصرف، ترجیح داده شود که این امر به دلیل بالا بودن مصرف ویژه انرژی و با توجه به قیمت یک واحد انرژی اولیه در سطح جهانی و منطقه‌ای بر حضور کالاها در بازارهای رقابتی صادراتی تأثیر منفی خواهد داشت.

۳. پرداخت یارانه انرژی سبب تغییر قیمت نسبی انرژی در مقایسه با سایر عوامل تولید به ویژه سرمایه خواهد گردید. این امر موجب ترجیح دادن واحدهای تولیدی و خدماتی به کاهش سرمایه‌بری خطوط تولید، بدون توجه به مدیریت انرژی می‌شود که حاصل آن، رشد فزاینده مصرف انرژی است.

۹-۱۲-۳. آثار یارانه انرژی بر نظام اقتصادی

۱. با توجه به مزیت نسبی نظام اقتصادی در زمینه انرژی، دو روش عمده برای تحقق این موضوع در کشور مطرح است. روش اول صادرات انرژی اولیه و روش دوم تبدیل ثروت ملی و طبیعی به ثروت مولد در جهت گسترش توان ایجاد ارزش افزوده می‌باشد. با توجه به بالا بودن سهم یارانه انرژی در ارزش افزوده بخش‌های تولیدی به دلیل پایین بودن نسبی قیمت انرژی، عملاً بازده اقتصادی سایر عوامل تولید نظیر سرمایه و کار در مقایسه با انرژی رو به نقصان خواهد گذاشت. ضمن آنکه به دلیل بالا بودن هزینه فرصت مصرف انرژی اولیه ناشی از این امر، صادرات انرژی اولیه در مقایسه با روش اول مناسب‌ترین روش برای بهره‌برداری از مزیت نسبی در نظام اقتصادی خواهد بود.

۹-۱۲-۴. اثر یارانه انرژی بر عدالت اجتماعی

۱. پرداخت یارانه انرژی به روش متداول در نظام اقتصادی، سبب می‌شود منابع اقتصادی بر اساس مقدار مصرف انرژی در بخش‌های مختلف اقتصادی، در بین خانوارها توزیع شود که این امر با توجه به اینکه خانواده‌های کم درآمد به دلیل فقر و محرومیت و سطح پایین زندگی، فرصت کمتری در بهره‌برداری از منابع توزیع شده را دارند، با اصول عدالت اجتماعی منافات دارد. ضمن آنکه پرداخت یارانه در جوامع شهری و روستایی نیز همانند موارد فوق، اختلاف چشمگیری را نشان می‌دهد.

۲. پرداخت یارانه انرژی در بخش‌های تولیدی و خدماتی موجب می‌شود که مصرف انرژی، جایگزین عامل سرمایه در این واحدها شود. از آنجاکه سهم نیروی کار در ارزش افزوده کالا و بهره‌مندی از آن براساس نرخ مزد تعیین می‌شود، پرداخت یارانه انرژی در بخش‌های تولیدی در جهت افزایش سود صاحبان سرمایه عمل نموده و نیروی کار نمی‌تواند از آن بهره‌مند شود.

۹-۱۳. نتیجه‌گیری

با توجه به محاسبات انجام شده خلاصه ارزش منطقه‌ای و یارانه پرداختی کشور برای حامل‌های انرژی در پنج بخش اصلی مصرف‌کننده در سال ۱۳۸۵ به شرح جدول ۴۹-۹ است.

جدول ۴۹-۹. ارزش منطقه‌ای و یارانه پرداختی کشور برای فرآورده های نفتی در سال ۱۳۸۵

بخش	ارزش منطقه ای (میلیارد دلار)	یارانه پرداختی (میلیارد دلار)	سهم (درصد)
خانگی/تجاری	۱۳/۹	۱۱/۷۸	۲۶/۶
حمل و نقل	۱۹/۱۲	۱۶/۴۹	۳۷/۳
صنعت	۷/۴۶	۶/۰۸	۱۳/۸
کشاورزی	۳/۱۰	۲/۹۹	۶/۸
نیروگاه‌ها	۶/۶۲	۶/۴۵	۱۴/۶
سایر	۰/۴۹	۰/۴۱	۰/۹
جمع	۵۰/۷۰	۴۴/۲۱	۱۰۰

جدول فوق نمایانگر اوضاع نابسامان قیمت‌های موجود سوخت می‌باشد. در این میان بخش حمل و نقل با سهم ۳۷/۳ درصد، در رتبه نخست استفاده از یارانه انرژی قرار دارد و بعد از آن نیز بخش خانگی و تجاری (ساختمان و مسکن)، نیروگاه‌ها و صنعت و در آخر بخش کشاورزی قرار دارد.

با توجه به مراتب فوق، پرداخت یارانه انرژی به روش متداول در کشور، موجب عدم بهره‌گیری مناسب از مزیت نسبی نظام اقتصادی در ایجاد ارزش افزوده در بخش‌های مختلف، روند فزاینده تقاضای انرژی و افزایش شدت مصرف انرژی، کمبود امکانات مالی در بخش عرضه انرژی و توزیع ناعادلانه منابع در جامعه می‌باشد. به منظور ارتقای کارایی انرژی اقدامات قیمتی و غیرقیمتی از جمله مدیریت مصرف انرژی در کشور امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است.